

SZÉKASZÓ

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

1848

GÁBOR ÁRON RÉZÁGYÚJA...

Öntésének körülményeivel sok történész foglalkozott és általában mindegyik a maga szemszögéből – bizonyos forrásokat tanulmányozva – elemezte az ágyú Háromszékre vonatkozó történetét. Megszületésének gondolata az 1848-1849-es fegyveres önvédelmi harc előkészítésével függ össze. Ennek részletes leírását többek között Egyed Ákos történész professzor könyveiből is megismerhetjük, ahol tudományos megalapozottsággal tér ki Gábor Áron tüzér őrnagy szerepére. Az ágyúöntéssel kapcsolatos bonyolult folyamatra ezúttal itt helyszűke miatt nem térhetünk ki, inkább az öntést kezdeményező életútját próbáljuk röviden ismertetni.

Gábor Áron 1814. november 27-én született a Kovászna megyei Berecken, az Ojtozi-szoros közelségében. Apja Gábor István, az akkor még Bereck város főjegyzője, fiát az értelmiségi pályára irányította. Iskoláit szülőhelyén, és egy közeli ferences nevelőintézetben végezte, majd édesapja Csíksomlyóra vitte. Itt jó tanulónak bizonyult, mégis 1831-ben ott hagyta az iskolát és katonai pályára lépett,

ahol megpróbált előrehaladni. Jó képességei alapján határőrezrede 1839-ben Gyulafehérvárra küldte, hogy tüzérségi ismereteket szerezzen. Innen Bécsbe ment, ahol főleg az ágyúöntés mesteriségét sajátította el. Később visszarendelik ezredébe, de 1845-ben kilép az aktív határőrök közül. Asztalosmesterséget tanul, bejárja Erdélyt és Moldvát, miáltal ismeretei gyarapodnak, de az akkori körülmények között nem érvényesül.

Visszatérve szűkebb hazájába, Háromszékre, az 1848-as fegyveres önvédelem szervezésekor kerül kapcsolatba Berde Mózes háromszéki kormánybiztossal és aktívan részt vesz a vezetők munkájában. Ezek bizonytalanságát látva egy tanácskozáson a nyilvánosság előtt mondta el fogadalommal felérő szavait: „Lesz ágyú!” Ugyanis a helyi katonai vezetők sötétnek festették a kilátásokat, hogy ágyú és lőszer nélkül gondolni sem lehet az önvédelemre. Ezt követően nem sokkal egy novemberi ellenállási szervezkedés idején bemutatta első ágyúit, amelyeket ugyanazon hónap 28-án Sepsiszentgyörgyön próbáltak ki. Így lett Gábor Áron az önvédelem idején Háromszék legnépszerűbb embere, és már életében szimbólumává vált a népi önvédelmi szabadságharcnak. Nős ember lévén, felesége, a román (csángó?) származású Velcsuj Jusztinia férje oldalán végig küzdötte a háromszékiek szabadságharcát.

A sors iróniája, hogy Gábor Áron 1849-ben az orosz csapatokkal vívott kökösi harcban, 35 éves korában éppen egy orosz ágyúgolyó sebesítette halálra.

Németh Szilveszter

Forrás:

Egyed Ákos,

Erdély 1848-1849

Pallas-Akadémia Könyvkiadó, 1998

**KINEK HIGYJEN MÁR
MAGYAR**

*Kinek higgyen már a magyar?
Jégre viszik bármit akar.
Még az ág is húzza-vonja,
Senkinek sincs rája gondja.*

*Csépelik az üres szalmát,
Igéretnek aranyalmát.
De az alma messze gurul,
Mindig a más ölébe hull.*

*Forgatják a becsületet,
Mint az ócska köpönyeget.
Beszennyezik a subát is,
Még a szemünk világát is.*

*Egész világ csodálkozik,
Hogy a magyar káromkodik.
De hát hogyan káromkodna:
A keservit mibe fojtsa!*

CSÁSZÁRI KÉZCSÓK AZ OROSZ CÁRNAK

Az előző évek márciusi lapszámaiban az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségeivel foglalkoztunk. Bemutattuk Kossuth, Széchenyi, Petőfi, Batthyány, Bem tábornok és más vezéralakok szerepét az akkori nehéz években.

Nos, ezúttal a szabadságharc leverésében fő szerepet játszó, és az ezt követő korszak eseményeit irányító I. Ferenc József osztrák császár-magyar királyról szólunk. Természetesen, a teljesség igénye nélkül, hisz 68 éves uralkodói időszakáról a történészek több kötetre valót írtak. Nem kétséges, hogy olvasóink nagy része ismeri e történelmi időszakot, azonban az

uralkodó személyiségével kapcsolatos érdekesebb tudnivalókat ezúttal itt is érdemesnek tartjuk röviden megemlíteni. Tesszük ezt annál is inkább, mert Ferenc József elég különös körülmények között került a trónra, aminek következtében ő lett az osztrák fennhatóság alatt lévő Magyarország leghosszabb ideig hatalmat gyakorló uralkodója.

Az történet ugyanis, hogy édesanyja, Zsófia főhercegnő és a bécsi kormányzati vezetők kihasználták az előző császár és király, V. Ferdinánd egészségi problémákkal küzdő gyengeségét, valamint a térség forradalmi hangulatát, és 1848. december 2.-án a császárt lemondatták, ami felért egy államcsínnyel. Ferdinánd helyett 18 éves unokaöccsét, Ferenc Józsefet ültették a trónra. Közben az uralkodó testvérét, Ferenc Károlyt, az új uralkodó édesapját is lemondatták, hisz törvényesen ő következett volna a trónon. Ezt az intézkedést a magyar forradalmi vezetők nem ismerték el és az 1849-es trónfosztást kimondó határozatukig V. Ferdinándot tekintették az ország királyának. Ez a tény azonban nem akadályozta meg Ferenc Józsefet, hogy hatalmát az 1867-es kiegyezésig megkoronázás nélkül mint „király”

Magyarországon is gyakorolja.

A fiatal császár már uralkodásának kezdetén kemény kézzel irányította a szabadságharc leverését. Már 1849. április 21-én hivatalosan is segítséget kért I. Miklós orosz cártól, aki a hadjáratához mintegy 200 ezer katonát mozgósított

és küldött a felkelők leverésére. Ezért a gesztusért az újdonsült császár nem sokkal később, 1849. májusán **Varsóban az orosz cárral találkozáskor kézzel köszöntötte meg a gyors segítséget.**

A szabadságharc leverése mély nyomokat hagyott a magyarság életében. A diktatórikus vezetés, a császári önkényuralom, az adóterhek egyre nehezebb viselése újabb elégedetlenséget váltott ki a magyar politikusok és a lakosság körében. Gyakorlatilag az ország előrehaladása csak az 1867-es kiegyezés után volt érzékelhető a gazdasági életben. Új ipari egységek jöttek létre, fejlődött a hazai elektronikus ipar, sűrűsödött a vasúthálózat olyannyira, hogy közvetlenül az első világháború előtt már tízszer annyi sínparányi kanyargott az országban, mint a kiegyezés idején.

Visszatérve Ferenc József császár személyéhez elmondható, hogy elég különös magatartása volt. Ragaszkodott merev, formális szokásaihoz, ami a császári család harmonikus életét is kedvezőtlenül befolyásolta. 1854-ben vette feleségül a szép, bajor származású Erzsébetet, becenevén Sissit. A császári párt 1867. június 8-án, nem sokkal a kiegyezés napjai után Budán a Mátyás-templomban fényes ünnepség közepette magyar királlyá és királynévá koronázták. Sokan nem tudták azonban megbocsátani az előző évek rettegéseit, a magyar politikusok egy része, közöttük Deák Ferenc el sem ment az ünnepségre. Sissi nem találta fel magát a császári udvarban, férje és anyósa, Zsófia főhercegnő sem értette meg őt.

Ferenc Jóska karosszéke...

**Ferenc Jóska karosszéke
Be van festve feketére,
Feketére meg sárgára,
Kétféjű sas borúl rája.**

**Ferenc Jóska levelet ír,
Őszi szellő úgy belesír!
Hulló remény minden sora,
Azt írja, hogy: soha! soha!**

**Ferenc Jóska olyan legény:
Két korona van a fején.
Két korona úgy szorítja,
Olyan nehéz: alig bírja!**

**Az egyiket le-leveszi,
Ládájába bele teszi.
A másikat mindég hordja,
Mindig csak azt ragyogtatja.**

**Ferenc Jóska nagy ládája:
Magyarország bánatfája:
Hej,de sok könyv reszket
benn!**

Ezért sokat utazott, legtöbbször Magyarországon tartózkodott, ahol megkedvelték, ott szórakozott, de a kiegyezési tárgyalások idején is közvetítő szerepet vállalt a magyar és osztrák fél között.

Többször találkozott Deák Ferencel és gróf Andrássy Gyulával, amit már az életéről készült filmekben is ismerünk. A magyarok szimpátiáját elnyerve, szerte az országban, közöttük a szomszédos Csikdánfalván is emlékművet emeltek tiszteletére.

A császári család élete tragikus volt. Többek között egyetlen fiuk, Rudolf trónörökös szerelmével együtt öngyilkos lett, Sissinek pedig egy anarchista Genfben, 1898-ban oltotta ki életét. Ferenc József túlélte az első világháborút, majd 1916. november 21.-én 86 évesen Bécsben hunyt el.

Németh Szilveszter

Felhasznált irodalom:

Nógrády Árpád - Pálffy Géza -
Velkey Ferenc: Magyar uralkodók
Új képes történelem. A boldog
békeidők Magyar könyvklub

SZABADSÁG MAI SZEMMEL

Március 15-én az 1848–49-es magyar szabadságharcra emlékezünk. Elődeink a szabadságukért harcoltak. Feltehetjük a kérdést ma is, 164 évvel a forradalom kitörése után: mit jelent ma a szabadság? Hogyan lehet szabad ma egy székely gazda? Erről a sokat emlegetett autonómia juthat eszünkbe, de tudjuk-e valójában, mit jelent? Azt tudjuk, hogy jogunk van hozzá, ez identitásunk megőrzésének, megmaradásunknak záloga hosszú távon, de

a román politikai elit hallani sem akar róla. És nem remélhetjük azt sem, hogy Budapestről vagy Brüsszelből kiharcolják nekünk. Saját kezünkbe kell vennünk sorsunkat, töltsük meg tartalommal az autonómia fogalmát!

A szabadság napjainkban sokkal inkább gazdasági tényezők függvénye, mintsem politikaiaké. Meg kell erősödnünk gazdaságilag, arra kell alapoznunk, amink van: a csodás természeti környezetre, a háztáji gazdaságokra, őseink tudására. Hargita Megye Tanácsa az utóbbi időben sokat tett a székely termékek piacának bővítése érdekében, ehhez persze partnerekre volt szüksége, gazdaegyesületekre, helyi kezdeményezésekre, amelyeket felkarolhatott. Támogatjuk a székely áru bejutását magyarországi és romániai üzletláncokba (Cora, CBA), e termékek népszerűsítését, illetve a tej értékesítési lehetőségeinek minél nagyobb kihasználását (ezen a téren az utóbbi idők legnagyobb beruházása a keresztúri tejfeldolgozó üzem

megvásárlása a Küküllő menti gazdák által). A meglévő közigazgatási eszközökünk nagyobb mozgásteret adnak, mint hinnénk, és ezt igyekeztünk maximálisan kihasználni az elmúlt négy évben.

Nemrég az olaszországi tartományból, Dél-Tirol Autonóm Régióból érkezett gazdák mutatták be Madéfalván, ők hogyan dolgozzák fel a serteshúst. A helyi Községi Házban egybeültek nagyon figyeltek, a nagyszámú érdeklődő is bizonyítja, hogy vidékünk lakóiban van újítani akarat, tanulási hajlandóság, hogy ami hasznos, ami nálunk is alkalmazható, azt ellessük, megtartva ugyanakkor hagyományainkat.

A fentiek bizakodásra adnak okot: szabadságharcunk győzelemmel ér véget. Fegyverünk ezúttal nem a kard, nem a löfegyver, hanem a helytállás gazdasági és politikai téren.

Borboly Csaba,

Hargita Megye Tanácsának elnöke

TUDJA-E, HOGY?

- 1849 augusztusában Kossuth Lajost a száműzetésbe elkísérte Szemere Bertalan és Batthyány Kázmér. Szemere egy ládába rejtve magával vitte a Szent Koronát, amelyet Orsovánál, az akkori magyar-török határon titokban elásott. Az osztrákok hossza kutatás, nyomozás után néhány év múlva megtalálták. Így történhetett, hogy 1867-ben, nem sokkal a kiegyezést követően Ferenc József fejére került a magyarok Szent Koronája.

- Gróf Batthyány Lajos miniszterelnököt az osztrák Haynau főparancsnok fel akarta akasztatni, de a gróf felesége egy kést csempészett a cellába. A késsel a gróf megsebesítette a nyakát, s ennek következtében nem akaszthatták fel mint egy közönséges bűnözőt. Így 1849. október 6.-án föbe lötték a pesti Újépület falánál. Ezen a napon végezték ki Aradon a 13 tábornokot is.

- A csíksomlyói gimnázium diákjai az 1848. április 4-ről 5-re virradó éjjel a környékbeli falvak végén felállított kétfejű sasos, német nyelvű jelzőtáblákat ledöntötték. Utána nyomban visszatértek az iskolába, ahol csendesesen meghúzták magukat, de a katonaság mégis két diákot letartóztatott. Egyiket a templomból kijövő sorból, a másikat a szülőházból vitték el.

MEGSZÁMLÁLTATTUNK!

Községünkben, akárcsak az egész ország területén 2011. október 20-31 között számlálóbiztosok gyűjtötték az adatokat. Nem volt könnyű munka, komoly erőfeszítést követelt részükről, hisz a személyek összeírásán kívül számos más adatot is be kellett jegyezzenek a kérdezők.

Sajnos, a 2002-es népszámlálás adataihoz viszonyítva jóval kevesebben vagyunk a községben. Karcfalván 987 személyt, Jenőfalván pedig 1701 lakost írtak össze a biztosok. Ez 154-gyel kevesebb, mint az előző népszámlálás idején, de év végére még rosszabb lehet. Az is igaz, hogy általában más magyar településeken is ugyanez a helyzet, ami azonban minket nem nagyon vigasztal.

A polgármesteri hivatalnál időközben elemezték a kialakult helyzetet és arra a következtetésre jutottak, hogy az elmúlt évek folyamán sok idős távozott az élők sorából, a születések száma pedig elenyészően kevés. Összehasonlítva az utóbbi két év adatait megállapítható, hogy **2010-ben 41-en haltak meg** és csak **29-en születtek**, de a **2011-es évben is 39 személyt temettünk**. Ezzel szemben **22 újszülött** került keresztvíz alá. Elgondolkoztató adatok, van mit tünődni rajta.

(NSZ)

JÓ HÍR

A jó hír olyan, mint a májusi eső, mely elteti, táplálja vetéseinket.

A jó hír feldob, vidámmá tesz bennünket. De mi a jó hír e cudar, szegény világban? – melyet mellesleg mi hoztunk létre.

Hát az, hogy **közeledik a Húsvét**. Ez örömnép, még akkor is, ha szegények vagyunk. Ha rosszabbul élünk, mint a tavaly. Ha Krisztus fel nem támadt, hiába való a mi hitünk – figyelmeztet Szent Pál. Ha nincs feltámadás, fölösleges templomba járni, vallásosnak, türelmesnek, irgalmasnak, megbocsátónak lenni. Akkor annak van igaza, aki önző, magának való, kapzsi. De Krisztus feltámadt - ez a jó hír - és mi is feltámadunk, ezért van értelme az erényes életnek.

Ezt a jó hírt akkor tapasztaljuk meg, ha készülünk rá, hogy képesek legyünk befogadni. Egyébként piros-tojás, tavasz-ünnep lesz, mint régebb volt sokaknak. A jó felkészülést garantálja a Nagyböjt: többet imádkozunk, gyónunk és áldozunk, önmegtadást végzünk és böjtölünk.

A második **jó hír az elsőáldozás, mely május 20-án lesz**. Nagy öröm az egyházközség életében, hisz több mint 20 személlyel gyarapszik az aktív hívek száma. A keresztelekor a szülők megígérték, hogy gyerekeiket vallásosan nevelik. A keresztszülők pedig azt ígérték, hogy segítik a szülőket ebbéli tevékenységükben. Nagy öröm a szülőknek és keresztszülőknek, mert ígéretüket megtartották. Legnagyobb öröm az elsőáldozó gyerekeké, hiszen ettől a pillanattól kezdve tevékeny tagjaivá válnak a helyi Egyháznak és életük végéig élük meg a keresztény életet. Nagy kár mulatozás szintjére zülleszteni.

Végül, de nem utolsó sorban **jó hír a bérmálás. Május 14-én, hétfőn** történik. 5 évenként látogat el egyházközségünkbe a főpásztor, melynek keretében kiszolgáltatja a bérmálás szentségét. Közel 180-an jelentették be bérmálkozási szándékukat. Az már más kérdés: hány bizonyul méltónak a bérmálás szentségének felvételére. Mi a bérmálás? A keresztény nagykorúság szentsége. Ugyanis a keresztelekor a keresztelendőt nem kérdezik meg szülei (csecsemő), hogy meg akar-e keresztelkedni. Akaratától függetlenül keresztelik meg. A bérmáláskor a megkeresztelt vagy ígert mond a keresztény életre (amelyre szülei nevelték) és megbérmálkozik, vagy elutasítja azt és kilép az Egyházból. Egyszóval a fiatal dönt a keresztény élet mellett, vagy ellen.

E szerint nem az a lényeg, hogy minél nagyobb számban bérmálkozzanak, hanem az, ha kevesebben bérmálkoznak is, azok elkötelezett keresztények legyenek.

Ezekkel a jó hírekkel örvendtettem meg híveimet és kívánok Kegyelemekben gazdag Húsvéti ünnepeket.

Farkas Árpád plébános

KEZDŐDHETNEK A TEMPLOM FELÚJÍTÁSI MUNKÁLATAI

Nagy munkálatok éve köszönt ránk a tavasz közeledtével. Elérkezett az idő, amikor a már rég emlegetett templomunk lehetséges felújítása körüli tanácskozások és előkészületek lezárultak. A meglévő tervek alapján ugyanis megtörtént a közbeszerzési eljárás a munkálatok kivitelezésére. A licitet egy csíkszeredai építkezési társulás nyerte meg, amelynek tagjai: az IMPEX AURORA, A HARBAU ÉS A TECTUM építkezési vállalatok.

Gyakorlatilag a templom kivitelező munkálatait az IMPEX AURORA építkezési vállalat fogja elvégezni. **Az ezzel kapcsolatos szerződést a napokban írták alá a kivitelező cég vezetője és a Kelemen Hunor által irányított Kulturális és Örökségvédelmi Minisztérium képviselői. A munkálatok értéke 3.350.000 lej (33,5 milliárd régi lej)**, amelyet teljes egészében a minisztérium költségvetéséből fedeznek. Ha minden jó halad, a munkálatokhoz nemsokára hozzáfognak, amelyeket ez év végéig el is kell végezzenek.

Községünk lakóinak nevében megköszönjük Kelemen Hunor miniszter úrnak az ez irányú hathatós segítségét.

*Gábor Tibor
polgármester*

Foto: Ádám Gyula

BÖNGÉSZDE

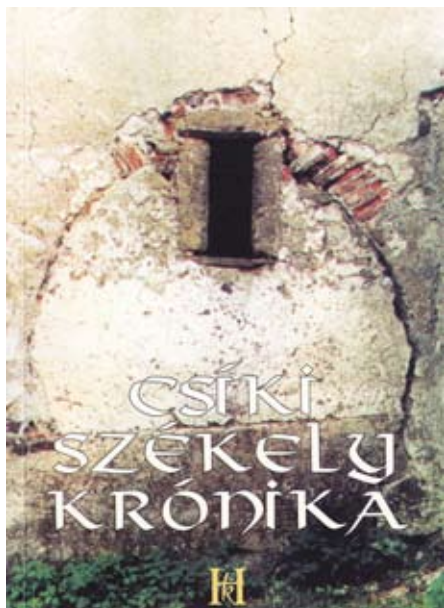
Az Új Magyar Szó ez év március 5-i számának gazdasági rovatában Antal Erika tudósít Kelemen Attila, az RMDSZ parlamenti képviselőjének Marosvásárhelyen tartott sajtótájékoztatójáról. Az itt elhangzottak közvetlenül érinthetik településünk mezőgazdasági dolgozóit is, amiért szükségesnek tartjuk röviden megemlíteni az ott elhangzottakat.

Arról van szó ugyanis, hogy a Pénzügyminisztérium egy olyan intézkedést próbál elfogadtatni, aminek alapján több pénz lehetne gyűjteni az államkassza számára. Amint a cikk szerzője írja, „...Kelemen Attila szerint felháborító intézkedés az, hogy a szarvasmarhatartóknak öt éven át nyújtott támogatást vissza kell szolgáltatniuk az államnak, vagyis a jelenlegi megítélés szerint törvénytelennek bizonyul az a segély, amelyet az állattenyésztők kaptak. Ráadásul mindezt egy összegben kellene visszafizetniük.” A továbbiakban idézi a képviselő szavait, aki szerint „A román politikai elit nincs tisztában azzal, hogy választóik 85 százaléka falun él, és mezőgazdaságból tartja el magát. Ezekkel az intézkedésekkel az egész falusi társadalmat megbünteti a kormány.”

Semmiképpen sincs ok a pánikra, mindez csak az illető minisztérium elképzelése, de reméljük, az RMDSZ képviselői nem támogatják egy ilyen intézkedés bevezetését. (NSZ)

JEGYZET

REJTÉLYES HARANG ÉS TEMPLOMI „KÜSZÖBKÖ”

Nemrég egy könyvet, a Csíki Székely Krónikát olvasva figyeltem fel arra, hogy az ott leírtakban többször szó esik Karcfalváról.

Nos, a György Attila által szerkesztett kötetben négy tanulmány olvasható, amelyekből kettő szorosán kapcsolódik a krónika történetéhez, és az 1900-as évek elején jelennek meg először, a másik kettő pedig újabb kori történelmi szemléletet tartalmaz. Ezen kívül a Csíki Székely Krónika magyar fordítását is közli a szerkesztő, Aranka György 1797-ből való magyarázó szövegével. Amint fűlszövegében a szerző írja, „A krónika valóság-alapját felkutatni, elbírálni és visszatérni ezen elbírálásra, történelmi feladat...” Éppen ezért nem célom részletesen ismertetni azokat a vitákat és különböző véleményeket, amelyek a krónika eredetéről e könyvben megfogalmazódtak. Érdekes azonban szólni az ezzel kapcsolatos kutatások karcfalvi vonatkozásairól.

Amint már előzőleg említettem, a vitát az 1533-ban latin nyelven írt, majd később magyarra fordított Csíki Székely Krónika szolgáltatta, amelynek eredeti példánya mindmáig nem került elő, még 1796-ban Aranka György, majd Szabó Károly történész erőfeszítései sem vezettek eredményre. A krónika tartalmáról röviden csak annyit, hogy ha a latinból fordított

másolatát vizsgáljuk, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy amikor Árpád vezetésével a magyarok bevonultak Pannóniába, a székelyek már Erdély keleti területein voltak. Vezérük az u.n. Rabonbán volt, aki teljes hatalommal rendelkezett a székelyek fölött. Hogy ez valóban így volt-e, nem tudhatjuk, nem is a mi dolgunk eldönteni, hisz a történészek véleménye is különbözik egymástól.

E kis kitérő után evezünk közelebbi vizekre, és nézzük meg miért is érdekel minket, karcfalviakat a krónikával kapcsolatos dolog. Ennek első másolatát Csíksomlyón Farkas Nepumok János nyugalomba vonult világi pap készítette és 1796. november 20-án küldte el Marosvásárhelyre Aranka Györgynek, az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő társaság titkáranak. Ezt megelőzően már 1793-ban megismerkedtek egymással, és megegyeztek a krónika további kutatásáról. Később, egyik történész, Szádeczky Lajos professzor arról ír, hogy a somlyói pap Arankához írt levelében a krónikával kapcsolatban följegyzést közöl a csíki nagyboldogasszonyi (karcfalvi) egyház jegyzőkönyvéből, majd azt írja, hogy a templom harangján gótikus írással a „Gloria in excelsis Deo 1003” feliratot találta. Ugyanakkor azt is megemlíti Arankának, hogy a templom 1796-iki megújításakor „egy küszöbkövön” az „Ao 888” számot találták felírva. Erről az akkori plébános, Némethi József azt következtette, hogy a templomot kr.u. 888-ban építették. Egy későbbi levélben Farkas plébános újból ír Arankának, melyben tisztázza az előbbi számokat, kihangsúlyozva, hogy „Amely küszöbkőre volt írva a 888.esztendő, azt a kőművesek, míglen püspök úr őexcellenciáját késérte a nagyboldogasszonyi plebanus: Németi kánonok úr, vigyázatlanok lévén a kőművesek (mivel most a templomnak két oldalát künnebb vétette), a kőfalba rakták. Nagy kár, de magának leírta volt és ilyenforma:

4.888.” Ezzel kapcsolatban Dr. Szádeczky professzor 1905-ben azt mondja, hogy Némethi kánonok és Farkas plébános a középkori írásmód szerint az arab számjegyek 4-est jelentő félnyolcas jegyét nézték 8-as számoknak, s az 1444. évszámból olvasták ki a 888-at. Nagyszerű lenne, ha a 2012-es évben esedékes templomfelújításakor a szakemberek megtalálnák ezt az állítólag falba beépített feliratos „küszöbkövet”, mely adaléku szolgálna a templom történetének kiegészítéséhez.

Némethi Józsefről még annyit említ meg Szádeczky professzor, hogy 1780. október 15-én a nagyboldogasszonyi (karcfalvi) egyház plébánosává iktatták be, ki egyben felcsíki esperes és címzetes kánonok volt. Karcfalván halt meg 1802. augusztus 21-én. Ebből a feljegyzésből azonban nem tűnik ki, hogy itt nálunk van-e eltemetve? Ha itt, akkor érdemes volna ennek valami nyomát megkeresni. Az is lehet viszont, hogy sírhelye Csíkszentmihályon található,

ugyanis ott volt több ideig plébános, onnan jött Karcfalvára, és végrendeletében 50 forintot hagyott a csíkszentmihályi egyháznak.

Amint láthattuk tehát, a Csíki Székely Krónikával összefüggő templomunk történetének egy szeletkéje, amely újból felkeltheti falustársaink érdeklődését e témával kapcsolatban.

Németh Szilveszter

MATEMATIKAVERSENYEKRŐL RÖVIDEN

A Mártonffy György Általános Iskola tanulói, akárcsak az elmúlt évben, ebben a tanévben is szívesen vállalták a megmérettetést a különböző matematika versenyeken.

- Októberben a Márton Áron Gimnáziumban szervezett Tehetségnapon Vizi Henrietta III. díjban, Gidró Barbara

dicséretben részesült. Ennek a versenynek a célja a tehetségkutatás volt, amely során a legjobbak évfolyamonként hetente tehetséggondozó matematika szakkörön vehetnek részt a MÁG-ban. Iskolánk „kiválasztottai” az V.-es Vizi Ádám, Vizi Henrietta és Gidró Barbara VI. osztályos tanulók.

- November 10-én a IX. Felcsíki Matematikaversenyen a VIII.B osztályos Szekeres Renáta I. helyezést, Bartalis Réka (VIII.A) és Bodor Boglárka (VII.o) tanulóink III. helyezést értek el. Az V.B –s Kosza Szilvia a negyedik helyen végzett.

- December 10-én a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános iskolában szervezett Bolyai Emlékversenyen Vizi Ádám a II. díjjal

„Amatematika tudása kincs. Közkinccsé tenni azt jelenti, hogy mindenki képességei szerint mérítsen a tudás kincstárából. Aki többet merít, mert többre van képessége és igénye, ezt nem mástól veszi el.”

(Varga Tamás)

örögbírtette iskolánk hírnevét.

- Az idén, február 11-én a matematika tantárgyverseny körzeti szakaszán továbbjutott tanulók Vizi Ádám és Vizi Henrietta, akik ez év március 10-én a tantárgyverseny megyei szakaszán képviselték iskolánkat.

- A Zrínyi Ilona Nemzetközi Matematikaversenyen Hargita megye 447 ötödikes tanulója közül Vizi Ádám az V. helyezést érte el. Sajnos nem vehetett részt a Segítő Mária Gimnázium dísztermében március 2-án díjazással egybekötött eredményhirdetésen, külföldi jégkorongturnén való távolléte miatt. Ezen a versenyen nagyon jó eredményt értek el: Vizi Henrietta, aki a 445 hatodikos közül a 24., Bartalis Réka, aki a 366 nyolcadikos közül 31. lett.

Gratulálok annak a további 23 tanulóknak, aki képviselte iskolánkat ezen a kreatív gondolkodást igénylő matematikaversenyen.

**Gál Ildikó,
matematika tanárnő**

X. PÁLL LAJOS MATEMATIKAVERSENY

A csíkkarcfalvi Mártonffy György Általános Iskola tanulói idén is részt vettek a Csíkmadarason megrendezett X. Páll Lajos matematikaverseny megmérettetésein. Az I-IV. osztályosoknak szervezett körzeti szakaszon, február 4-én Karcfalváról 8 tanuló nevezett be a versenybe: az I. osztályból Balázs Ágnes valamint Tamás János indult, a II. osztályból Bálint Botond és Bíró Sarolta – Anett. A III. osztály három tanulója vett részt a versenyen: Lönhárd Tamás, Kelemen Réka és Vizi András, a IV. osztályt pedig Miklós Nándor képviselte. A körzeti szakaszon a tanulók jó eredményeket értek el. Kiemelkedőbb teljesítmény a III. osztályban született, egy dicséret és két II. díj formájában. Ezen eredményekkel Kelemen Réka és Vizi András - mindketten második díjazottak - részt vehettek a március 2-án megszervezett

döntőn, ahol Alcsík, Felcsík, Oldalcsík és Gyimesek díjazottai mérték össze logikájukat és feladatmegoldó készségeiket. A tanuló a döntőről is díjjal tértek vissza: Kelemen Réka dicséretben részesült, Vizi András pedig a III. díjat hozta el.

Jenőfalváról 4 tanuló nevezett be a versenyre: Vizi Bálint, Kálmán Edina és Farkas Zsófia I. osztályosok, valamint Szekeres Attila a IV. osztályból. A két I. osztályos kislány dicséretben részesült, Attila II. díjat szerzett a körzeti és a megyei szakaszon egyaránt.

Gratulálunk minden diáknak, felkészítő tanítónak az elért eredményekhez és további sikeres tanulást és munkát kívánunk!

Kurkó Edith, tanítónő

FARSANGI KOSARAS BÁL CSÍKSZENTDOMOKOSON

Az idén is, mint ahogy már több előző évben megrendezésre került a farsangi kosaras bál Domokoson, amin a mi táncsoportunk is részt vett. Autóbuszal mentünk fel a rendezvény színhelyére. A kosárba kifejezetten házi termékek kerülhettek, semmi „műanyag”. Mikor megérkeztünk a kultúrotthonba, lepakoltuk a kosarakat és rögtön indultunk a templomba, ahol misén vettünk részt.

A mise után mindenki kipakolta a kosárból, amit vitt és ebédeltünk, majd kezdődött a tánc. Szólt a zene és mi táncoltunk. Közben voltak játékok is, amik nagyon szórakoztatóak voltak. Ezt követte a farsangtemetés. Nagy sírás-rívás közepette eltemettük Illyést, a farsangi bábút. Még egy utolsót táncoltunk, majd mindenki vette a kosarát és indultunk haza.

Nagyon jó, hogy minden évben megszervezik ezt a bált, jól szórakoztunk.

**Kosza Szilvia
V. osztályos tanuló**

TANULÓINK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

Kedves Diákok!

Gondolkodtatok már azon, hogy miért van minden utcáskoron kereszt? Mi az oka annak, hogy nem csak a településeink területén, hanem a falu határában is keresztek találhatóak? Most itt a lehetőség, kutakodhatsz, kérdezősködhetsz és kiderítheted te magad a választ! A Mártonffy György Általános Iskola pályázatot hirdet „**Útmenti keresztek községünkben**” címmel. Nektek annyit kell tennetek, hogy felkeresitek a községben található útmenti keresztek (határban találhatóakat is) és készítetek róluk egy fényképes összeállítást leírásokkal és a hozzájuk kapcsolódó népi tudásanyaggal. Ezek a keresztek ugyanis amellet, hogy jelentős vallási szimbólumok, fontos szerepet töltek be, és töltenek be ma is az egyszerű falusi emberek életében. Nektek ezeket kellene kideríteni, felkeresni és megkérdezni nagymamát, nagytatát, a szomszéd nénit, hogy meséljen ezekről a dolgokról. Mindezt összeszerkesztitek egy húsz diát tartalmazó Power Point bemutatóba, és azt április 2-ig eljuttatjátok az osztályfőnökhöz.

Ki az, aki pályázhat? Hát minden IV.-VIII. osztályos tanuló. A pályamunkát egyedül kell elkészítenetek, és a megjelölt határidőig átadni egy adathordozón (CD, USB adathordozó) az osztályfőnöknek. Az eredményhirdetésre Nagypénteken kerül sor, amikor bemutatásra kerülnek a legügyesebb pályamunkák és a beadók értékes jutalomban részesülnek.

Ha bármilyen kérdésetek adódik, forduljatok az osztályfőnökhöz. Kívánunk mindenkinek eredményes kutakodást és jó munkát!

Farkas Beáta
tanárnő

ISKOLA MÁSKÉNT

Az idei tanév újdonsága, hogy az „Iskola másként hét” bekeült a tanügyi programba, amelyre április 2-6. között kerül sor. Ebben az időszakban érdekes módon nincs tanítás, nincs óra, de kötelező tanárnak, diáknak egyaránt résztvenni a rendezvényeken. Bármilyen tevékenység folytatható, de mégsem klasszikus tanítás. Iskolánk tanári kara kidolgozott egy sajátos programot erre a hétre. Mivel egybeesik ez az időszak a Nagyhéttel a „Helyes - Jó - Igaz - Szép - Szent” témakörbe csoportosítottuk a tevékenységeket. Szerepel általános műveltségi vetélkedő, ügyességi verseny, tanulmányi kirándulás, kézműves foglalkozás, tojásírás is a programban. Mindannyiunk számára kihívás ez a hét, hiszen újszerű a kezdeményezés. A tanulók maguk dönthetik el, melyik tevékenységen kívánnak részt venni, viszont a hiányzásokat ugyanúgy nyilvántartjuk majd, mint a rendes tanítási időszakokban. Következő lapszámunkban részletesen beszámolunk a program sikeréről.

Kelemen Erzsébet
aligazgató

KARCFALVI ÉLMÉNYEK

Ez a kirándulás emlékezetes marad, hisz nagyon sok érdekes dolgot láthattunk Karcfalván. A kirándulás nagyon jól kezdődött, egy óriási nagy jégpályán korcsolyázhattunk két órán keresztül. Ez nagyon tetszett mindenkinek. Volt, aki már többször is járt ide, de nekem ez volt az első. Majd a hosszú korcsolyázás után ebédeltünk pityókás tokányt, ami nagyon finom volt. Ezután részt vehettünk egy csodálatos koncerten, ahol fűvös hangszereken játszottak a helyi gyerekek. Mindenki néma csendben hallgatta ezt a csodálatos zenét, és arra gondoltunk, hogy együtt mire is vagyunk képesek. Ezután a szépvíziek előadták az Assisi Szent

Ferenc című színdarabot, ami nagyon tanulságos volt. Ezután a Pozdor néptáncegyüttes lépett fel. Majd következett a táncház, ahol néhány táncot tanulhattunk. Végül buszra ültünk, de a jármű nem indult be, úgy látszik ő sem akart eljönni Karcfalváról. De valahogy meggyőztük egy kis taszítással és elindulhattunk hazafelé. Köszönjük a szépvízi plébánosnak és a karcfalvi szervezőknek, hogy részt vehettünk ezen a felejthetetlen kiránduláson.

Sándor Krisztina
VIII. osztályos tanuló, Szépvíz

CSÍKKARCFALVI EGYÜTTLÉT

2012. január 14-én Csíkkarcfalván egy kiránduláson vehettünk részt, Gábor Zoltán helyi plébánosunknak köszönhetően. Ezen a kiránduláson községünkben részt vettek a Pozdor néptánc-csoporton kívül, a pásztorjátékban szereplők, valamint a Szent Ferenc életét előadó kis „színházcsoport”. Feledhetetlen élmény volt ez a kirándulás, hiszen korcsolyázással kezdődött. Csodálatos érzés volt két órán keresztül siklani a jégen. Ezt ebéd követte, ami finom és ízletes volt, majd a csíkkarcfalvi templomot látogattunk meg. Aztán egy remek előadásban is részesülhettünk, olyanban, amilyenben még eddig nem volt részünk, ugyanis a karcfalvi

iskolások fűvöszenekara gyönyörködtetett minket. Ezt követően csoportunkból Czák Orsolya népdalokkal szórakoztatott, majd a Pozdor néptánc csoport is fellépett. Együttlétünket közös tánc és játék zárta, no a jelenlévőket meg hazainduláskor az autóbussz megtolása. Minden résztvevő nevében szeretném megköszönni a csíkkarcfalvi vendéglátóinknak a szíves fogadtatást, a jó hangulatot, a sok nevetést.

Gáspár Anasztázia,
VIII. osztályos tanuló, Szépvíz

BEPILLANTÁS A FELCSÍKI KISTÉRSÉG MUNKÁJÁBA

A Felcsíki Kistérségi Társulás 2010-es tagbővítése és alapszabály módosítása után a tagok száma 43, amelyet a megyei tanács, 9 önkormányzat, 7 közbirtokosság és számos vállalkozó, valamint civil szervezet alkot. 2011 áprilisában az egyesület elfoglalta az új székhelyét, Csíkkarcfalva központjában.

A 2011-es év fő célkitűzései közé tartozott a turizmus, mezőgazdaság, valamint a helyi infrastruktúra fejlesztése.

Látható eredményeink mutatkoznak meg a **Helyi borvízforrások népszerűsítésében és egy 50 km-es turista-ösvény kiépítését** célzó projekt elindításában. Az év folyamán **Kerekasztal megbeszéléseket** tartottunk a turizmusban érdekelt vállalkozókkal, melynek fő célja, közös stratégiát kidolgozni a versenyképesség elérése érdekében.

Megszerveztük a **III. Csíkszéki Huszártoborzót Felcsíkon**, tudatosítva a lakosságban a hagyományörzés szeretetét.

Ugyancsak ebben az évben megszerveztük a **Felcsíki Amatőr Tűzoltó Vándorkupát**, melynek fő célja volt a tűzoltók tevékenységének javítása.

Tevékenységeink között szerepelt a **pályázati kiírások ismertetése a térségben levő gazdálkodók számára.**

A Kistérségi iroda részt vállalt a **Csíki Jégkorong Önkormányzati Fejlesztési Társulás**

létrehozásában, a kiszolgáló személyzet kiválasztásában, valamint a jégpálya népszerűsítésében is.

Az infrastruktúra fejlesztésében nagy szerepet vállal a kistérségi iroda a **Regionális ülepítő rendszer kiépítésének** adminisztratív munkájában. Az

ülepítő rendszer 5 községet fog kiszolgálni, a munkálatok az év végéig 52%-ban voltak befejezve, további kormányzati feladatok szükségesek a folytatáshoz.

Egyesületünk az elmúlt évek tapasztalatai alapján az **idei évben** az alábbiakra összpontosít:

- **A mezőgazdaság területén** pályázatírás és tanácsadás gazdáknak, helyi hagyományos termékeket bemutató szórólapok elkészítése, helyi termékek piacra jutásának segítése, meglévő és újonnan szerveződő mezőgazdasági integrációk támogatása stb.

- **A Leader program** gyakorlatba helyezése érdekében a kistérség segítséget nyújt a projektek kezdeményezésében, tanácsadásában, a pályázati

Hargitafürdő és Marosfő összekötése egy gerincösvénnyel, valamint bekötő utak kijelzése, kifestése és táblázása minden felcsíki településből. Folytatjuk a felcsíki borvízforrások bejelölését és újabb turista útvonalak kifestését, valamint a turizmussal kapcsolatos adatbázis megszerkesztését.

- **Tervezett rendezvényeink**, képzéseink között szerepel egy egész napos stratégiatervezés képzés szervezése a civil szervezeteknek március 31.-én, amelyre már várjuk a civil szervezetek képviselőinek jelentkezését, az I. Felcsíki teljesítménytúra megszervezése júliusban az előző évben kialakított 50 km szakaszon, a kistérségek közötti önkormányzati jégkorong bajnokság megszervezése a felcsíki műjégpályán, valamint a Tűzoltó vándorkupa megszervezése a soron következő település önkormányzatával közösen.

- **A környezet és természetvédelem** érdekében fő célunk fórumok és előadások szervezése gyógynövények és bakancsos turizmus témában.

- **Infrastruktúra fejlesztés témában** a regionális ülepítő állomás építéséhez szükséges adminisztratív munka folytatása, elszámolások ellenőrzése, gyűlések szervezése tartozik majd idén is a kistérségi iroda tevékenységéhez.

A továbbiakban is készséggel segítséget nyújtunk bárkinek, bátran fordulhatnak hozzánk pályázatírás témában és akár képzésekkel, rendezvényekkel, esemé-

nyekkel kapcsolatos információkkal is szolgálunk.

Felcsík Kistérség
Gábor Tibor elnök
Süket Zsombor menedzser
Bogács Angyalka-Klára
jogtanácsos

kiírások népszerűsítésében, nemzetközi kapcsolat kiépítésében.

- **A turizmus területén** a 313-as pályázatot szeretnénk beadni a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztériumhoz a Hargita hegység túraútvonalainak kialakítására.

RÖVIDEN A CSÍK LEADER EGYESÜLETRŐL

Hargita megyében négy LEADER térség által kidolgozott stratégia már az első körben támogatást kapott, így 2011 májusa óta a nyertes pályázók arra készülnek, hogy aláírják a támogatási szerződést. A győztes pályázók egyike a Csík LEADER Egyesület.

Alcsík-, Felcsík- és Pogány-havas Kistérségi Társulások képezik az alapját annak a szövetségnek, amely a Csík LEADER Egyesület Helyi Akciócsoportjaként hívatott életbe ültetni az Európai Unió vidékfejlesztési programját. A Csík LEADER Helyi Akciócsoportnak minden csíki, kászoni és gyimesi település tagja.

2012. február másodikán, megtörtént a szerződéskötés

a Gyulafehérvári Regionális Vidékfejlesztési Kifizető Ügynökségnél, tehát a LEADER sok éves vajúdas után most már az elindulás küszöbén van, és hamarosan ez válhat a kis léptékű vidéki fejlesztések egyik legfontosabb forrásává a Csíki medencében, Kászomban és a Gyimesekben.

Az első pályázati kiírásokra várhatóan az év első felében kerül sor, a pontos dátumokat a Leader központ még nem közölte. Minden intézkedés kiírásakor a munkacsoport tart tájékoztatót majd minden településen, erre a bemutatóra pedig Csíkkarcfalván a Kultúrotthonban fog sor kerülni. Erről időben fogjuk értesíteni a lakosságot.

Az elkövetkező két évben a következő kiírásokra lehet pályázatot benyújtani:

LEADER kiírások:	Várható támogatott projektszám (db)	Várható Átlagos Támogatási összeg (EUR)	Támogatási intenzitás (%)	Max. támogatási összeg (EUR)	Összes kiírható támogatás
1.1 Falufejlesztés	25	30,000	100	30,000	750,000
1.2 Mikrovállalkozások fejlesztése	25	10,000	70	30,000	250,000
1.3 Mezőgazdasági és erdészeti termékek és szolgáltatások hozzáadott értékének növelése	25	10,000	50	10,000	250,000
1.4 Turizmusfejlesztés	18	15,000	50	30,000	270,000
1.5 Meglévő és újonnan szerveződő mezőgazdasági intergációk támogatása	10	8,000	100	8,000	80,000
1.6 Kulturális, turisztikai és sportrendezvények és tevékenységek támogatása	15	5,000	100	10,000	75,000
1.7 Térségi szociális, sport és kulturális intézmények, szervezetek infrastruktúrájának kialakítása, fejlesztése	21	10,000	100	10,000	210,000
2.1 Megújuló energiaforrást hasznosító rendszerek létesítése (nem csak modern, nem csak hő- és villenergia-termelő, pl vízimalmok is)	15	6,000	70	6,000	90,000
2.2 Vidéki örökség megőrzése	20	8,000	100	20,000	160,000
2.3 Tervek és tanulmányok, helytörténeti irások készítése	6	20,000	100	20,000	120,000
3.1 Képzés, oktatás (pl. túravezetők, gasztronómia, régi mesterségek oktatása (gazdasszonyképzés, ácsmesterség, fafaragás, szövés, stb.))	5	6,000	100	6,000	30,000
LEADER nemzetközi alap:					114,000
4.1 Nemzetközi együttműködések, partnerségek, előkészítő látogatások, kezdeményezések támogatása	19			6,000	114,000
LEADER Működési keret:					457,086
LEADER munkaszervezet működési kerete:					457,086
TELJES ÖSSZESEN:					2.856.086

Az 1.1 Falufejlesztés intézkedéshez valamint az 2.2 Vidéki örökség megőrzése intézkedéshez a pályázók kiviteli tervekkel kell rendelkezzenek.

A Csík Leader akciócsoport irodája, azaz a Csík Leader központ Csíksomolyón található a Pogány havas Kistérség székhelye mellett, a korházzal szemben lévő épületben. Pályázati tanácsadásért valamint projekt

ötletek egyeztetésére a felcsíki térségben fordulhatnak a kistérségi irodához Csíkkarcfalva központjában a CEC bank mellett 8:00 – 16:00 között, vagy a 0266-378181-es telefonszámon.

Süket Zsombor,
menedzser

VIZELÉSI ZAVAROK

A vizeleti zavarok a gyakran előforduló kórképek közé tartoznak, sikeres kezelésük, intimitást, és feltétlen bizalmat feltételez orvos-paciens között. A vizeleti zavarok/dysuria/ a vizelet tárolásával, és a vizelet ürítésével kapcsolatos panaszok összessége, illetve a vizelet minőségének látszólagos megváltozása/szín, mennyiség, stb./

A vizeleti zavarok tehát nem egy összefüggő kórkép, hanem több betegség-csoport közös tünete, ezekkel találkozhatunk a prosztatata jóindulatú megnagyobbodása esetén, különböző gyulladásos és köves megbetegedések esetén, hólyagdaganatok, nőgyógyászati megbetegedések esetén. A panaszok lehetnek tárolásra utaló, vagy ürítéssel összefüggőek. A tárolási tünetek lehetnek gyakori nappali vizeletürítés /polachiuria/, a beteg éjszaka többször vizelet/ nocturia/, hirtelen fellépő vizeleti inger /urgensy/vagy akaratlan vizeletvesztés/ inkontinencia/.

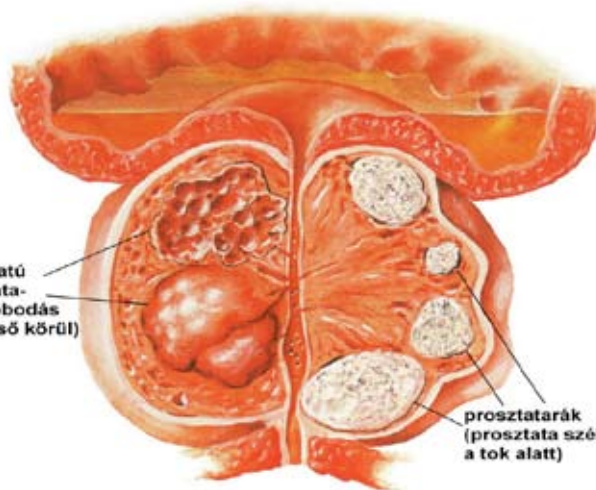
Az ürítéssel összefüggő panaszok közül említést érdemel a vizeleti érzés megváltozása, mint csípés, fájdalmas vizelet, a vizelet sugár gyengülése, akadozása, nehezen induló vizelet, vagy a teljesen elakadó vizelet-vizeleti képtelenség.

A vizeleti zavarokkal járó tünetek két csoportra oszthatók, mint obstrukciós, és

irritatív tünetekre. Obstrukciós tüneteket produkál a megnagyobbodott prosztatata, amely miatt a húgycső keresztmetszete

teljes kiürülésének az érzése is.

Középkorú nők között gyakran tapasztalható, hogy hólyaggyulladásához hasonló gyakori vizeleti tünetek vannak, de ha felkeresik a toalettet csak kevés vizeletet tudnak üríteni, és labor vizsgálattal az is negatív. Itt a hólyagizomzat funkcionális zavaráról van szó. A gyakori vizelet kórképe gyógyszeresen igen nehezen kezelhető, ilyenkor nem a hólyagra, veseműködésre ható gyógyszereket alkalmazunk, hanem a vegetatív idegrendszert stabilizáló,

csökken. Ilyenkor a vizelet nehezen indul, szakaszos, lassan ürül, csepegéssel fejeződik be. Nőknél a húgycső vagy a húgycső húgyhólyagból való eredésének közelében kialakuló daganat nyomása okozhat ilyen panaszt. A vizelet teljes elakadása komoly problémát jelenthet, daganat, központi idegrendszer, gerincvelő károsodása, legtöbbször egyéb tünetek kíséretében.

Irritatív panaszok inkább a fájdalomhoz és a kellemetlen érzésekhez kapcsolódik, amit legtöbbször a nyálkahártya gyulladása, kő elmozdulása okoz, erős fájdalom, ami a derékba, vagy a lágyékba sugárzik ki. Ide sorolható a húgyhólyag állandó teltségének, nem

tonizáló hatású szereket. Ebből a célból kiváló gyógynövény-keverékek léteznek: orbáncfű, citromfű, macskagyökér stb. Érdemes kipróbálni. Fontos tudni, hogy a vizelettartási, tárolási problémákat nem tudjuk úgy megoldani, hogy kevesebb vizet fogyasztunk, vagy vízajtót veszünk be. Minden esetben orvoshoz kell fordulni, a tünetértékelő anamnézis, fizikális vizsgálat, a prosztatata tapintása, vizeletvizsgálat, UH, röntgen stb. vizsgálat járul hozzá a betegség pontos megállapításához, és a mielőbbi oki kezelés elkezdéséhez.

Dr. Waczel Attila
főorvos

SZEMÜNK FÉNYE

Ha valamit nagyon értékelünk, helytálló az a mondás, hogy vigyázzunk rája, mint a szemünk fényére. Hogy ezt ki mennyire tartja be, mindenkinek saját ügye, de nem árt figyelembe venni néhány szabályt, főleg a gyermekek tanulásakor kell odafigyelnünk szemük fényére.

Nos, általában elmondható, hogy a rossz fénynél a fokozott megerőltetés megnehezíti a szem munkáját. Hatására fáradtság, fejfájás jelentkezik, úgy érezzük, ég a szemünk. Rosszul megvilágított környezetben sokkal nehezebb az összpontosítás. Amennyiben egy fényforrás túl erős, túl alacsonyan helyezték el vagy rosszul állították be, akkor vakít. Ha felváltva kell néznünk világos, illetve sötét felületet, az rendkívül megerőltető és fáradtságos. Nem helyes például, ha nézzük a TV-t, és reklám közben gyorsan

az újságba is beleolvasunk. A rossz megvilágítás következményei: összpontosítási nehézségek, fáradtság, fejfájás, izomfeszülés, a szem irritációja, hosszú távon pedig látásromlás következik be.

A jó megvilágításnak összhangban kell lennie a feladattal, amit be kell töltenie. Alapvetően érvényes szabály azonban, hogy minden lámpának elegendő fényt kell biztosítania, ne vakítson és ne sugározzon túl sok meleget. Vizsgáljuk meg az otthoni világítást, mert sokszor fel sem tűnik annak rossz alkalmazása. Próbáljunk ki egy másik lámpát, és a különbséget könnyen észre fogjuk venni. Természetesen, a mesterséges fényről van

szó, a természetes, nappali fény a színek minden színének keveréke, itt már külö-

növebb megerőltetés nélkül könnyebben boldogulunk.

(Családorvos nyomán, NSZ)

ISMERKEDJÜNK A KÖZÉP-ÁZSIAI JUHÁSZKUTYA TENYÉSZTÉSÉVEL

Hargita Azeri Öre ...

Így hívják az F.C.I. (Fédération Cynologique Internationale, magyarul Nemzetközi Kinológiai Szövetség) által alig egy hónapja hivatalosan bejegyzett, Jenőfálván létrehozott Közép- Ázsiai Juhászkutya tenyészetet.

Hargita Azeri Öre... "Azeri" mert utalni kellett rá, hogy nem egy helyi fajtáról van szó, ezért választottam Azerbajdzsán hivatalos nyelvét. Miért pont Azerbajdzsán? Mert az első kutyám törzskönyvi neve Azeri Harcos. A „Hargita öre” nyilvánvaló, hisz nem a Fogarasi-havasok lábainál lakunk ... nem hangzik jól, hogy Jenőfálva Öre... még a végén "Eugenia" lesz belőle... Pillanatnyilag két felnőtt szukánk van, közülük az egyik országos junior bajnok, a másik pedig fajtagyőztes. Októberben született az első alom kiskutya, akik sajnos még nem viselik a tenyészet nevét, mivel akkoriban nem volt az F.C.I. által jóváhagyva. Azt, hogy minek köszönheti e fajta, vidékünkön is egyre nagyobb népszerűségét egy számomra igen kedves leírással jellemezném:

„ Hétköznapokon pásztorkutya.

Ünnepnapokon harci kutya.

Válságos napokon hadi kutya.

De mivel ritkán van ünnep, és még ritkábban háború, gazdagsága pásztorkutyaként az avatatlan szem előtt rejtve marad. Mert hiába ízig-vérig harci kutya pásztorkutyaként is, ez nem látszik a sovány, elcsigázott állaton, amelyik napközben egy magaslaton fekszik, és fáradt szemekkel figyel a környéket. Majd ahogy a juhok lassan elhaladnak, föltápászkodik és utánuk ballag, hogy egy újabb őrhelyet keressen. Látszólag nem tesz semmit, pedig estig végül akár két tucat kilométert is legyalogol a nyáját kísérve úgy, hogy közben próbál pihenni és regenerálódni. Mert ha leszáll az éjszaka, már nem lehet. Kezdődik az idegek, az ösztönök, az állóképesség intelligenciát

követelő stratégiai harca a ragadozókkal ,aminek még maga a juhász is ritkán lehet szemtanúja, nemhogy a néha odavetődő városi nézelődő, aki nagyon sok mindent nem láthat még abból, amit ezek a kutyák megélnék, tesznek, ... és nem tesznek. Ezért sejtése sincs, hogy mi mindent kell kiálljanak, mi mindennek kell megfeleljenek születésüktől, amíg saját lábukon eljutnak az ünnepi harcokra. A keleti pásztorkutyák története egy tízezer éves történet, ami nem megérthető az utóbbi évtizedek történéseiből. A nem- és félreértés okán egyre inkább egy nagy, elnehezedett és leegyszerűsített városi kutya bitorolja a nevét, ami kemény, vagy legalább annak tűnik. De "a keménység nem elég!" (Tough ain't enough! – mondják a filmben.) Az igazi pásztorkutya a keménység mellett gyors, okos és óvatos. Igénytelen, elnyúlhatatlan és szívós. Gazdag, összetett és árnyalt ösztönkészlettel.

A látványos és hatalmas városi kutyák napok alatt elbuknának ott, ahol a közép-ázsiai juhászok kutyája az életét tölti.”
Bartha László

Az alábbiakban röviden ismertetem jellemvonásait:

Felépítését tekintve:

A közép-ázsiai juhász durva, erős csontozatú, izmos kutya. A fajta egyes egyedeinél lazasághoz vezető hajlam található. Bőrük vastag, jól fejlett, erős szerkezetű, megfelelően rugalmas, gyakran lebernyeget alkot a nyak tájékán.

Marmagassága:

Kanoknál minimum 70 cm, szukáknál minimum 65 cm.

Viselkedése:

Kiegészülőzött, nyugodt magatartás. Aktív védelmi reakció.

Nemi jellegét tekintve:

A kanok erősebbek, nagyobb méretűek és tömegesebbek.

Szőrzetük:

Durva, egyenes szőrzet, jól fejlett aljszőrzettel. A fejen és a lábak mellső felén szorosan simuló.

Színük lehet:

Fehér, fekete, szürke, vörösesfekete, tigriscsíkos, foltos.

Fejük:

Masszív, széles koponyával és járomcsontokkal. A koponya lapos, az arcot részbe való átmenetileg alig érezhető. Az orrtükör nagy és fekete. Világos színű kutyáknál engedélyezett a barna orrtükör.

Fülek:

Kevésbé leógnak, alacsonyan tűzöttek, háromszög formájúak (rövidre vágják kölyök korban).

Szemek:

A szemek sötétek, távol elhelyezkedők, kerek, egyenes vágásúak.

Fogak:

A fogak fehérek, nagyméretűek, szorosan egymáshoz simulóak. A metszőfogak egy vonalon vannak, záródásuk ollós.

Nyak:

A nyak rövid, izmos, mélyen tűzött, a hátvonalhoz képest 30-40 fokban felfelé tartott.

Mellkas:

A mellkas széles, mély, kerek, dongás bordákkal. A mellkas alsó vonala a könyökbürok vonalában vagy azoknál mélyebben van.

Has:

A has enyhén felhúzott.

Mar:

A mar magas, jól kifejezett, különösen a kanoknál. A mar magassága 1-2 cm-el magasabb a far magasságánál.

Hát:

A hát erős, egyenes és széles.

Ágyék:

Az ágyék rövid, széles, enyhén domború.

Far:

A far széles, izmos, majdnem vízszintes.

Farok:

A fark magasan tűzött, sarló alakú, nyugalmi állapotban a csánkig ér. Rövidre vágják.

Mellső végtagok:

A mellső végtagok előlről nézve egyenesek és párhuzamosak. A mellső végtagok hossza a talajtól mérve könyökig kicsivel több mint a marmagasság fele. A lapocka és a felkar 100 fokos szöveget zár be. Az alkarok egyenesek, erősek és hosszúak. A lábtő rövid, széles, erős, függőleges, merőleges a talajra.

Hátulsó végtagok:

A hátulsó végtagok párhuzamosak, enyhén nyitott szögellésűek. A lábszárak rövidek, a lábtő függőlegesen állított, masszív felépítésű.

Mancsok:

A mancsok (mellsők és hátulsók) nagy méretűek, oválisak, zártak.

Mozgás:

A fajtára jellemző a rövid, nehéz ügetés és galopp. Ügetés közben a végtagok párhuzamosan kell, hogy mozogjanak, a mellső végtagok a középvonalhoz közelítenek.

Dr. Antal Lilla

GAZDAÉLET

Gazdaélet néven nemrég országos agrármagazin látott napvilágot. A színes, igényes nyomdai kivitelezésű lap havonta 64 oldalon jelenik meg. A lap-igazgató és a kiadvány arculatának tervezője, tördelője Mihály László, főszerkesztője Daczó Dénes. Az alábbiakban a lap főszerkesztője válaszolt a Székaszó szerkesztőinek kérdéseire.

– *Mikor jött létre a Gazdaélet országos agrármagazin?*

– A tavalyi év második felében született meg az ötlete a lapnak, amely a székyudvarhelyi Eko Online Media Kft. égisze alatt és anyagi támogatásával jelenik meg. Az első lapszám 2011 novemberében jelent meg, a 2012. márciusi lapszám pedig a napokban kerül a postaládákba, illetve az újságosstandokra.

– *Mi a célja a Gazdaéletnek?*

– Amint neve is mutatja, a gazdák életéről, mindennapjairól szeretne beszámolni úgy, hogy közben ebből tanulni és ötleteket gyűjteni lehessen. A lap emellett a jó példák bemutatására törekszik. Szerkesztőként azt gondoljuk, hogy ebből mindenképpen tanulni lehet. A jó példa ragadós...

– *Hogy születik a tartalom, az újság?*

– A havonta egyszer megjelenő lap szerkesztésekor mindig az aktuális mezőgazdasági idényt tartjuk szem előtt. Tehát a márciusi lapszámban az új mezőgazdasági

idényre készülve a vetőmagokról olvashatnak részletesen az olvasók. A februári lapban a biogazdálkodásnak jutott a főszerep, arra gondolva, hogy egy új mezőgazdasági év előtt akár az újdonságok felé is nyithat-

nak a gazdák. Természetesen a havonta változó és évszakhoz kötődő témák mellett a lapban állandó rovatok is vannak, így a háztáji kertek gondozásáról, állatorvosi jótanácsokról, vagy éppen aktuális növényvédelmi kérdésekről olvashatnak a gazdák. A lap számára a természetbarát gazdálkodás is fontos, ezért a környezeti nevelésre is hangsúlyt fektetünk. Állandó

Gyógyfű rovatunkban éppen a természet értékeiről, a gyógynövényekről Macalik Ernő biológus ír.

– *A Gazdaélet egy mezőgazdasági magazin. Miért?*

– Tisztában vagyunk azzal, hogy Erdélyben még vannak mezőgazdasági tematikájú havilapok. A Gazdaélet nem ezek ellen, hanem ezek mellett van a piacon. Mi nem mezőgazdasági szaklapként határozzuk meg magunkat, hiszen a lapot a szakemberek mellett újságírók, gazdák írják. Ezért számunkra fontos volt, hogy az olvasnivaló is színes legyen. A gazdálkodó ember mellett a lapot az is kézbe veheti, akinek a gazdaságban, a konyhában jut a főszerep, de az is talál olvasnivalót benne, aki csak hétvégén kertészkedik.

– *Milyen terveik vannak?*

– Fiala lapról van szó, ezért igen fontos számunkra az, hogy azt minél többen megismerjék, olvassák. Úgy gondoljuk, sokan vannak, akik mindennapjaikat gazdaként élik. Egy modern gazdaságban pedig helye van egy olyan kiadványnak, ami közvetlenül a gazdákhöz szól. A lapot a helyi postahivatalokban vagy a postásnál, illetve a www.gazdaelet.ro weboldalon lehet megrendelni, az olvasók emellett a Facebookon is nyomon követhetik a lappal kapcsolatos újdonságokat.

RÉGI KALENDÁRIUMOKBÓL TALLÓZVA (SZÓLÁSOK, MONDÁSOK)

Az idő néha anya, néha mostoha = néha segít az emberen az idő, olykor azonban az idő múlásával csak súlyosbodnak a dolgok.

*

Kinek bő az idő, még kifogy belőle = aki mindenre ráér, aki halogatja a dolgát, végül épp a kedvező időt szalasztja el.

*

Féli az ingét = fél és ezért menekül.

*

Nagy az ipar benne = nagyon szorgalmas, iparkodó természetű.

*

Kirágta az iszákot = titokban valami rosszat tett, nem tartotta meg a szavát, eljátszotta a becsületét.

*

Alácsapja a juhászkapcsot = aláírja a nevét (valamely iratnak).

*

Vissafele kacag = sír.

*

Egyet hajt, mint a köszörűs = ugyanazt ismételteti, mind egy dologról beszél.

*

Izzad, mint a kutya a lóhústól = könnyű munkába is beleizzad.

*

Ő se közepéből való a posztónak = benne is vannak hibák, ő sem kifogástalan.

*

Komája a dolog = nem szeret dolgozni.

*

Lassanként kijönnek a komám lovai = kezd kiviláglani az igazság.

JELES EMBEREK MONDÁSAI

Mindenki alkalmas valamire, de senki sem alkalmas bármire.

*

Némely politikus az igazság hirdetését azzal kezdi, hogy letagadja azt.

*

Amit a jelen elhallgat, a jövődö annál hangosabban kimondja.

*

Az önmagunkhoz vezető út életünk leghosszabb útja.

*

Úgy hagyjátok el a helyet, ahogy szeretnétek találni!

*

Soha nem hazudnak annyit, mint házasság előtt, háború alatt és vadászat után.

(Forrás: Erdélyi magyar breviárium)

AZ AGYAG BÚVÖLETÉBEN

Bizonyára községünk lakói fülében ismerősen cseng László Zsolt neve. A karcfalvi 38 éves fazekas-keramikus 18 esztendő óta kapcsolatban áll az agyaggal, gyönyörű kerámiákat, fazekakat készít. Elmondása szerint gyerekkorában egyáltalán nem csábította a fazekasság mestersége, ennek ellenére, ahogy elkezdett az agyaggal dolgozni napról-napra egyre jobban megkedvelte a szakmát.

- A dánfalvi kerámiánál kerültem kapcsolatba az agyaggal. Édesanyám ott dolgozott, és ahogy végeztem az iskolával, én is oda mentem dolgozni. A legelső napon

az egyik mester megnézte a kezemet, és azt a megállapítást tette, hogy nem faze-kasnak való kéz az enyém.

Az ifjú tanonc ennek ellenére megpróbálkozott az agyagformálással. A feladat a legelső napon egy hamutálca elkészítése volt. Ez volt a vizsgamunka. Aki egy hamutálat elkészített az első nap, maradhatott és ott dolgozhatott. Zsoltnak a tízóraiszünetig 12 darabot sikerült elkészítenie.

- Szép lassan megszerettem a mes-
teriséget. Időközben elvittek katonának.

A leszerelés után még 2-3 hónapot dolgoztam ott, de közben már itthon alakítgattam a műhelyt, és amikor annyira elkészült, itt kezdtem dolgozni. Kezdetben padlóvázákat készítettem, de mivel nagyon megcsapant az igény az effajta kerámiákat illetően, és nem jövedelmezett túl jól a vállalkozás, elmentem Magyarországra dolgozni, Érdre, majd Rönökre. Mindkét településen két és fél évet dolgoztam. Az öt év alatt nagyon sok tapasztalatot szereztem a fazekasság terén.

A fiatal mester hazatérve Magyarországról virágcserepek, illetve káposztafőző fazekak készítésébe fogott, növelve ezzel a korondi kerámia hírnevét, hisz jelen pillanatban is termékeinek egyik legnagyobb felvásárlója a korondi piacon adja tovább a portékkát.

- Jelenleg öt féle terméket készítek sorozatban: négyféle fazekat és egy lábast. Ezek a kerámiaedények Spanyolországból importált minőségi mázzal vannak bevonva. Az általam készített kerámia-típusok a felvásárlók igénye szerint alakultak ki, de készítek még tejes kancsót, mézes köcsögöt és más hasonló termékeket is.

A jó minőségű termékhez jó minőségű alapanyag szükséges. A fazekasmester a kerámiakészítéshez szükséges agyagot Dánfalváról, Kászomból, illetve Korondról szerzi be. Ezeknek a keverékéből jön létre a tökéletes alapanyag. A dánfalvi agyagnak a legnagyobb a homoktartalma, így általában a főzőedények elkészítéséhez, amelyek használatuk során hőnek vannak

kitéve, az agyagkeverékben ebből van a legtöbb.

- Az alapanyag előkészítése az úgynevezett oldókeverőben kezdődik. Ide kb. 3-4 talicska agyagot helyezek, majd vízzel felhígítva egy teljes órán keresztül kavargatjuk. Az így kapott keveréket egy vibrátoros szitán átszűrjük, eltávolítva ezáltal az agyagban található szennyeződéseket. Az így kapott szűrt agyag

egy 2800 literes tartályba kerül, ahol további szűrőberendezések eltávolítják a

vizet az agyagból. Az így kapott agyagot egy úgynevezett vákuumos gyúrógépbe helyezem, amely kiszívja az agyagból a levegőt, és 16 cm átmérőjű agyagrúd formájában kipréseli. Az így kapott agyag a minőségi vákuumozott fazekasagyag.

A fazekasmester elmondása szerint még van mit fejlesztenie vállalkozásán ahhoz, hogy lépést tudjon tartani a piac követelményeivel. Elsősorban egy csomagoló (fóliázó) gépet szeretne beszerezni, így a termékeket egyszerűbb volna tárolni, illetve szállítani. Egy új raktárhelyiség is könnyítené a termékek tárolását.

László Zsolt egy olyan mesterségnek a művelője, amely már jóval időszámításunk előtt jelen volt az emberiség életében, de nemzetünk történetében is fontos szerepet tölt be. Kívánjuk, hogy még sokáig tudja folytatni mesterségét, erőben,

egészségben, hogy gyerekei és unokái is megismerhessék a fazekasság rejtelmét.

Szőcs László

ÉBRESZ(TET)Ő

A látóhatárt képező tetőkön alig rokkant a hó, míg az Olt vize simogatta tájainkon

Még téli álomban a havas

érezni a tavasz illatát, hallani az énekesmadarak tavaszira váltó dallamait. Mi tagadás, mindannyian örvendünk a tavasz érkezésének. A jó gazda ilyenkor már tervezget, még akkor is, ha az előző évben úgymond nem sok haszon jutalmazta munkáját. Hál'Istennek, hogy ilyenek vagyunk. Pillanatnyi elkeseredésünkben fogadkozunk, hogy többé nem szántunk, állatot sem tartunk, mert az egész kész ráfizetés. Aztán az elszabadult indulatok felett győz az ősi ösztön, az annyi verejtéket előcsaló föld szeretete, vagy inkább a hozzá

való görcsös ragaszkodás. Ezt osztotta ki nekünk a Teremtő...”arcod verejtékével edd kenyeredet”. Mai időnkben nem szívesen hajtunk fejet a Teremtő ezen parancsa előtt. Miért is verejtékeznénk mikor...”Íme milyen jól megy annak, aki csak spekulál. Manapság csak lopásból lehet megélni. Akik odafent csak hazudoznak, azoké a világ”.

Sajnos ezek tények, amelyek joggal keserítenek el ideig-óráig.

Nagyon sokakat elkeserí-

tenek, életuntségba taszítanak. Vélt megoldásként jön a beteges italozás, depresszió és egyre több testi betegség is. Úgy tűnik, mintha teli torokból kellene zengeni a refrént: „maroknyi székely porlik mint a szikla”.

Tavaszt köszöntünk, az ébredést, az élet születésének szent csodáját. A zöldellő rétet színes virágok kezdik tarkítani. Erdőtmezőt a madarak valóságos hangzavara

tölti be. Mit sem sejtve a szomorú végről, a húsvéti áldozatra jelölt kis ártatlanok szertelenül ugrándoznak. Mennyire beillik ebbe a képbe a természet ritmusára hallgató gazdaember munkája. Ő az, aki paraszti bölcsességgel együtt lélegzik a Nagy Egésszel.

Bőjtben vagyunk. A természet ébredésének élvezetét elnyomni nem elvárás. Úgy éljük meg, mint a Feltámadás örömeinek előképét.

Ébredés idelent

Adjon a Teremtő minden teremtettnak, családoknak, és NEMZETÜNKNEK nap-sugaras ébredést.

Macalik Ernő

TERMESSZÜNK KERTIEPRET

Régebben, amikor az orvosi tudomány nem állott olyan magas fokon, mint napjainkban, a növényeknek nagy szerep jutott a gyógyításban. A természetes gyógymódok lassan-lassan feledésbe mentek és csak egyes gyógynövények csodahatásáról szóló híreket mentette át a hagyomány. Minél magasabb fokra fejlődik az orvosi tudomány, annál inkább bizonyossá válik, hogy a régieknek a növények gyógyhatását illetőleg nagyon sok tekintetben igazuk volt.

Az epernek különösen jó hatása van a szervezetre nézve. Sok vitamint tartalmaz és fontos ásványi anyagokat, amelyek a szervezetre nézve nélkülözhetetlenek. Az eperben az említett anyagokon kívül cukrok, savak, és növényi hormonok vannak, amelyek a szervezetre nézve igen jó hatásúak.

Vannak azonban túlérzékeny szervezetű emberek, akik az eper elfogyasztása után betegek lesznek. Kiütések keletkeznek és bőrvizsketés lép fel testükön. Az

ilyen természetű emberek nem tarthatnak epergyógyimódot. Számukra azonban jó és hasznos szolgálatot tesz a málna, szeder, áfonya és sok más vadon és a kertben termő

bogyós gyümölcs.

Az epret a kertben napos helyre és semmi esetre sem fák alá, vagy kert mellé telepíthetjük mivel az eper a napfényre nagyon igényes, lehetőleg az előző évben megtrágyázott talajba, de ezt tavasszal is pótolhatjuk jó érett istállótrágyával. Az ültetésre a legjobb időszak itt nálunk április 15-től május 10-ig van, mivel a későbbiekben már erőteljesen melegedik fel az

időjárás és felmerül a kiszáradás veszélye. Az eper ültetési távolsága: 30 cm sor, és 30 cm tőtávolság, kisebb-nagyobb parcellákban a személyes igények szerint. Ajánlatos az epertöveket kb. 2-4 hétig a teljes megfogamzásig, ahol van, tömény trágyaleóddal öntözni. A keverési arány: 10 l vízhez hozzáadunk 2 l trágyalevet. A termőrefordulás után, a második évtől, száraz idő esetén egészen a termés beéréséig kell öntözni az epertöveket, a jó minőségű és kiadós termés érdekében. Az ültetés évében és a továbbiakban is a sor- és tőkőzöket többször is meg kell kapálni elkerülendő a gyomosodást és biztosítva a talaj szellőzését és vízellátását. Az első évben ősszel feltétlenül el kell távolítani az ostorindákat; a további években a friss hajtásokat használhatjuk fel frissítésre, vagy további telepítésre. Egy telepítés időfutama 4-5 év, ezután érdemes az előregedett töveket eltávolítani és friss hajtásokra cserélni.

Eredményes kertészkedést kíván:

Sugár Antal

TÉL VÉGI LEMOSÓPERMETEZÉS A HÁZUNK TÁJÁN ÉS A GYÜMÖLCSÖSBEN

A lemosópermetezés célja, hogy a gyümölcsfák törzsén, vázágain és a kéregrepedésekben megtelepedett baktériumos és gombás betegségek szaporító képleteit elpusztítsuk, és gyérítsük a kártevő rovarok (pajzstetvek, levéltetvek, molyok, atkák) áttelelő alakjait, és ezzel megelőzzük tavaszi fertőzésüket.

A lemosó permetezés előnye, hogy ha szakszerűen végezzük, a tenyészidőszak folyamán időt és pénzt takarítunk meg a permetezéseken, nem is beszélve arról, hogy így csökkenthetjük az elfogyasztásra kerülő gyümölcsben felhalmozódó szermaradvány mennyiségét.

Az igaz, hogy kinyúlott a tél és előre láthatólag nagyon kevés időnk lesz a tavaszi munkálatok elvégzésére, de a metszéseket mindenképp el kell kezdeni, ha csak nem fagy az ember kezéhez a metszőolló.

A lemosópermetezés előtti teendők:

A lemosó permetezést meg kell, hogy előzze néhány fontos növényápolási és előkészületi munka. Kéregkaparóval vagy drótkéfével alaposan dörzsöljük át a törzs és a vázágak kérgét, hogy a repedésekben megbújó károsítók a felszínre kerüljenek.

Ha azt az ősz és a tél folyamán nem tettük meg, akkor most haladéktalanul távolítsuk el a gyümölcsmúmiákat, amelyek a monília első számú fertőzési forrásai. Ezeket az összeaszalódott gyümölcsöket gyűjtjük össze, és égessük el, vagy mélyen forgassuk a talajba.

A metszést is a permetezés előtt végezzük el, mert a megritkított koronát hatékonyabban vonja be a permetszer. A metszés során fordítsunk különös gondot az elhalt, beteg ág részek eltávolítására. Gyakorlott kertészként se feledkezzünk meg arról az alapszabályról, amely szerint a 2 centiméternél nagyobb átmérőjű sebzéseket sebkezelővel kell lezárni. Metszés során adott időközönként fertőtlenítsük a metszőollót, mellyel megakadályozhatjuk egyes betegségek átvitelét egyik növényről a másikra.

Vizsgáljuk át és tisztítsuk meg a permetsző gépet!!!

A lemosópermetezésnek a neve is sugallja, hogy a műveletet nagy lémenyiséggel, áztatásszerűen végezzük. A kijuttatott permetlé mennyisége a fakorona átmérőjétől függ. Egy 3 méter átmérőjű fa esetében 5-6 liter, ugyanekkora, de sűrűbb ágrendszerű fánál 8-9 liter permetlevet juttassunk ki.

A lemosópermetezést mindig száraz, szélcsendes időben végezzük, hogy csökkentsük a szerszóródás veszélyét, és növeljük a szer megtapadásának esélyét. A lemosó permetszerek mindegyike mérgező, ezért a szer keverése illetve kijuttatása során indokolt a védőfelszerelés használata.

Védekezés a baktériumos és gombás betegségek ellen:

A tél végi lemosó permetezés alapkészítményei a széles hatásspektrumú és környezetbarát réztartalmú szerek. A réz a növény fejlődésére is kedvezően hat. Erősebbé, ellenállóbbá teszi a szöveteket, hatására a metszés során ejtett sebek is gyorsabban kalluszosodnak. A hagyományosnak számító rézgálicből készített bordói lé (kékű) mellett egyre terjednek a kis részecskeméretű, kevesebb hatóanyag mellett jobb borítást adó rézszulfát (Cuproxat FW) és rézhidroxid (Champion 50 WP, Kocide 2000, Funguran-OH 50 WP) hatóanyagú készítmények. A Funguran-OH 50 WP a speciális tapadásfokozó adaléknak köszönhetően jó esőálló tulajdonságú. A fent

említett szerek védelmet biztosítanak a baktériumos betegségek (pl. körte, alma esetében a tüzelhalás) ellen is.

A réztartalmú készítményekkel történő kezeléseket során tartuk szem előtt az egyes fajok rézérzékenységét. Csonthéjasoknál (meggy, cseresznye) csak nyugalmi időszakban, almatermésűeknél (alma, körte,) szíromhullásig használhatjuk. A lisztharmatfertőzés megelőzésére kéntartalmú szereket vessünk be (pl. Floristella kénpor, Nevikén, Tiosol). Ezekkel a készítményekkel a kártevő rovarokat (pl. atka, levéltetű, pajzstetű, körtelevélbolha) is gyéríthetjük. A réz- és kéntartalmú szerek kedvező tulajdonságait ötvözi a Bordóilé + Kén nevű folyékony permetezőszer.

A kártevő rovarok pusztítása:

Kifejezetten a kártevő rovarok ellen hatnak az olajos készítmények (Emerite Oil, Confidor Oil, Agrol Plusz, Vektafid A, Vektafid R, Vegesol). Fontos! Az olajos és a hagyományos réztartalmú készítmények nem keverhetők! Attól függően, hogy az adott évben a korábbi tapasztalatok alapján a baktériumos és gombás eredetű betegségek vagy a kártevők közül pl. a pajzstetvek nagyobb kártételére számíthatunk, döntünk el, hogy rezes vagy olajos lemosópermetezést szeretnénk-e, illetve szükséges-e végezni! Tartsuk szem előtt, hogy az olajtartalmú készítmények közül az Agrol Plusz használata csak fagymentes napokon lesz kellőképpen hatékony!

Környezetünk és a kártevők természetes ellenségeinek (ragadozó atkák, ragadozó poloskák) védelme érdekében részesítsük előnyben az ökológiai gazdálkodásban is engedélyezett környezetbarát készítményeket (Biola, Tiosol, Nevikén, Vektafid A, Vektafid S, Vegesol R, Vegesol eReS, valamint minden elemi réz- és kéntartalmú szert).

János Ferdinánd
Kertészmérnök

RÖVIDEN A NYUGDÍJASOKRÓL

Jól kezdték az évet a Reménysugár nyugdíjasklub tagjai. Február 19-én farsangi bált tartottak, ahol a táncon kívül különféle szórakoztató játékokkal tették kellemesebbé az estét.

Március 7-én nőnapit is rendeztek, igaz, ott már csak a nők vehettek részt, otthon hagyva a „bánkódó”

férfiakat.

Az elkövetkező időszakra újabb terveik vannak, főleg a kirándulásokra helyezik a hangsúlyt, de nincs kizárva egy újabb műsoros előadás megtartása sem. Reméljük, lesz hozzá egészség és kitartás terveik megvalósításához.

TETTEKKEL BIZONYÍTJUK A MŰJÉGPÁLYA LÉTJOGOSULTSÁGÁT!

Előző lapszámunkban még arról beszéltünk, hogy milyen volt az évadnyitó, mit jelent a pálya a térségnek és mit számítunk tenni az elkövetkezőkben. Az azóta eltelt majdnem három hónapban rengeteg dolog történt.

Talán a legfontosabb esemény a pálya és a pályát működtető Csíki Jégkorong ÖFT(Önkormányzati Fejlesztési Társulás) életében az volt, hogy hét tagra gyarapodott azon községek száma, amelyek bevállalták az ÖFT tagságdíjat és ezzel gyakorlatilag biztonságosabbá és hosszabbá tették a pálya működési periódusát. Az induláskor belépett tagok mellett (Karcfalva, Szenttamás, Rákos és Madéfalva), a Madarasi, a Dánfalvi és a Szentdomokosi Tanács is elfogadta a belépési feltételeket és megszavazta a társulást. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy évente legalább hat hónapot működni fog a pálya, de az ÖFT vezetőségének terve az, hogy az egész világban használt rendszer szerint üzemeljen, vagyis nyolc hónapot egy évben (augusztus 1- március 31). Ugyanakkor komoly tárgyalások folynak a Hargita Megye és Csíkszerda Megyei Jogú Város tanácsának a csatlakozásáról, reméljük, hogy a közeljövőben ezen elképzelésünk is valóra válik.

A sportesemények csúcspontja mindenképpen a MOL Liga versenykiírásában szereplő HSC Csíkszereda - Újpesti TE felnőtt jégkorongmérkőzés volt. A január 6-án lejátszott meccset a csíkiak nyerték, de az igazi nyereség a teltház volt, amit mostanság egyre ritkább látni a környék jégpályáin. Sajnáljuk, hogy biztonsági okok miatt sokan nem jutottak be a meccsre, de reméljük, a közeljövőben tudunk még hasonló kaliberű meccseket szervezni és minden jégkorongszeretőnek lesz esélye bejutni a lelátókra. Nagy segítségünkre volt a szervezésben a HSC Csíkszeredai és az Újpesti TE vezetősége, de oroszlánrészt vállalt a szálak összekötésében dr. Zsigmond Barna, Magyarország csíkszeredai főkonzulja is. Tiszteletét tette a mérkőzésen dr. Pásztor György, a Magyar Jégkorong Szövetség

tiszteletbeli elnöke, aki díszbeszédrel szólta a közönséghez és a sportolókhoz, és bedobta a kezdő korongot. Ez volt a Jégpálya fenállásának eddigi legfontosabb eseménye, köszönet érte a klubok vezetőségének és mindenkinek aki támogatta, szervezte és részt vett a mérkőzésen. Külön köszönet a HSC Csíkszereda vezetőinek, akik „feláldozták” az egyik hazai mérkőzésüket és esélyt adtak a jégkorong népszerűsítésének térségünkben.

A létesítmény legnépszerűbb programja a közkorcsolyázás. Nagy szeretettel használják a felcsíkiak, persze mások is a hétvégeken a jégpályát, olyan eset is

közbirtokosság is támogatja. Különböző további támogatókat is szívesen fogadunk. Kialakulóban van egy stabil amatőr jégkorongbajnokság, ahol a Gyergyói térség, Felcsík és Alcsík minimum tíz csapata vesz részt és a 2012-2013 -as idényben a mérkőzések jó részét majd a Karcfalvi Jégpályán játsszák. Ennek a bajnokságnak a neve Country Cup (Falusi Bajnokság) lesz, és az első, úgymondott fordulóját 2012. március 17 és 18-án bonyolítják le.

Egyre jobban működik a gyerek hoki is. A nemrég elindított Gyere Hokizni programban már közel 60 gyerek tanulja a jégkorong ábécéjét, és ebben az idényben

már két U10-es(tíz év alatti) gyerekbajnokság zajlott le a jégpályán. Az első, februárban, Csíkszentdomokos, a második, március elején, Madaras, Dánfalva és Karcfalva közösen szervezte. A két gyerekkupán közel 400 gyerek kergette a korongot és bizonyította, hogy van tehetség és utánpótlás a térségben. A program folytatódik az idény végéig, minden kedden és csütörtökön 18 órától, valamint szombaton reggel 10 órától tanítják ingyenesen a gyerekeket jégkorongozni. Egyre több a kislány is, az

utolsó kupán, külön lányokból álló csapat is hokizott a jégen.

A kisebb rendezvények is népszerűségnek örvendenek. A Jégkarnevál valamint a Jégdiszko is ezt bizonyítja, valószínű ezeknek az eseményeknek lesz folytatása a közeljövőben.

A jégpálya az idényt április elsején zárja, addig a stabil programok folynak(közkorcsolyázás, családok korcsolyázás, gyere hokizni) és még mindig van lehetőség a jégbérletre. A jégprogram mindig követhető interneten is a www.csikijegkorong.ro -n. Minden sportolni vágyót szeretettel várunk!

Amint a fentiekből kitűnik, valószínű azok a nézetek, hogy fölösleges volt ilyen nagyságú befektetést eszközölni, mert igenis van létjogosultsága a műjégpályának.

Nagy Attila
Pályamenedzser

ESEMÉNYNAPTÁR

Január 20-án zsúfolásig telt a karcfalvi művelődési ház nagyterme, ahol a marosvásárhelyi Gruppen-Hecc kabarétársulat tartotta meg a „XX.-ON IS NEVETNI FOX” című előadását. A társulat Nagy István vezetésével 20 év politikai kabaré legjavával szórakoztatta a karcfalvi, jenőfalvi illetve felcsíki közönséget. Az előadásnak hatalmas sikere volt.

Szintén telt ház előtt lépett fel a Hahota kabarétársulat február 17-én a „NYAKIG PACBAN” című zenés előadásával. A marosvásárhelyi társulat műsorát a közönség hatalmas tapssal nyugtázta. A humoristák elégedettségüket kifejezve biztosították a község lakóit, hogy a jövőben is turnéjuk egyik állomása a Karcfalvi Művelődési Házban lesz.

Nagyszámú gyereksereg előtt állt színpadra a szintén marosvásárhelyi „Ariel” Ifjúsági és Gyermekszínház. Március 7-én a karcfalvi és jenőfalvi gyerekek a Kortyondi Király című mesejátékot tekinthették meg, amelyet Kormos István írt, és a Blattner Géza díjas Rumi László rendezett.

Örkény István születésének századik évfordulója alkalmából a Tóték című tragikomédiát mutatja be a Csíki Játékszín Victor Ioan Frunză színrevitelében. A csíkkarcfalviak március 16-án, pénteken, 19 órától láthatják a helyi művelődési házban. Az előadásra érvényes a Székaszó bérlet.

Örkény az emberi lélek boncmestere. A Tótékban a jellem eltorzulásának kis panoptikumát tárja elénk, és azt elemzi, hogy hogyan és miért hódol be az épeszű ember szolgálatkészen a hatalomra jutott örülteknek újra meg újra. Tótékhoz megérkezik a fronton szolgáló fiuk felettése, hogy

az erdővel körülvevett mátraszennetannai házukban kipihenje a háború szörnyűségeit. A család mindent megtesz, hogy az őrnagy jól érezze magát, azonban ez nem olyan könnyű feladat, mint amennyire elsőre tűnik.

A Tót család itthonmaradt tagjait Veress Albert, Márdirosz Ágnes és Dálnoky Csilla játsszák. Az őrnagy szerepében Kozma Attila látható, a postást Vass Csaba alakítja. További szerepekben Fekete Bernadetta és Bilibók Attila teszi teljessé a szereposztást. Az előadás látványtervezője Adriana Grand.

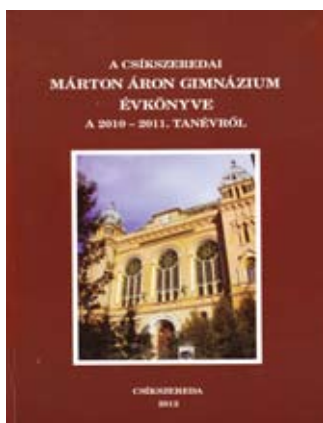
ÚJABB ÉVKÖNYV AZ OLVASÓK KEZÉBEN

Hála a szerkesztőknek, ismét kezünkbe vehetjük azt az évkönyvet, amely a hagyományokat követve részletesen mutatja be a Márton Áron Gimnázium mindennapi mozgalmas életét.

Nem kis dolog egy ilyen kiadványt összeállítani, annál is inkább, mert a szerkesztők a tanári, nevelői munka és az intézmény vezetésének gondjai mellett újból felvállalták a könyv szerkesztését, de saját írásaikkal is gazdagították annak mondanivalóját. Mi több, kollégáikat is arra kérték, hogy az évkönyv hasábjain saját olvasmányaikról valljanak, ösztönözve ez által tanítványaikat az olvasás szeretetére. A könyvben részletesen olvashatunk a tanulmányi és vizsgaeredményekről, a különböző tantárgy és tehetséggondozó versenyekről, osztálykirándulásokról, külföldi iskolákkal való kapcsolatokról, a diákok tudományos tevékenységéről, az iskolában zajló művelődési életéről stb.

A közel 300 oldal terjedelmű évkönyv az utókor számára is jelentősnek számít, hisz a múlt századbeli kiadványokkal együtt képet alkot e nagynevű intézmény életéből. Olvasóinknak elmondhatjuk, hogy az évtizedek folyamán sok karcfalvi, jenőfalvi diák is itt alapozta meg tudását az életben való érvényesüléshez. Ezt kell tegyék a most ott tanuló községbeli diákjaink is: Antal Viola, Márton Bőborka Bernadett, Sándor Szilveszter, Farkas Beáta, Both Csaba, Gábor Szidónia, Kelemen Kinga, Márton Kamilla, Sándor Izolda, Vízi Xénia, Kovács Nóra, Jancsó Renáta, Gyenge Anita, Gyenge Mónika, Gyenge Tamás, Fülöp István Krisztián és Sándor Noémi, de nem utolsó sorban azok a tanulók is, akik ugyancsak ebben az épületben lévő Segítő Mária Gimnáziumba járnak.

Német Sz.

SZÉKELY HAZÁT AKARUNK

Ez a címe Kádár Gyula sepsiszentgyörgyi történész legújabb könyvének, amely a múlt év decemberében látott napvilágot.

Amint a szerző a könyv előszavában írja, őszinte, egyenes beszéddel és a történelmi publicisztika eszközeivel fogalmazza meg a székely haza, a területi autonómia szükségességét. Az első fejezet a kisebbségi létbe, sorsba nyújt betekintést. A publicisztikai írások arra keresik a választ, hogy a székelynek van-e hazája? Mit értünk a székely haza fogalmán? Mit jelent Székelyföld? stb. A kötet második fele két szakdolgozatot tartalmaz. Ezek megismertetnek a magyar államalapítás előtti és utáni századok népesedési helyzetével.

A székely hazát akarunk című könyv folytatása a 2010-ben kiadott Székelyföld határán kötetnek, amelyeknek mindenike önálló kötet is, de amint a szerző írja, egyúttal egy sorozat részei is. Ezek folytatása lesz a 2012-es évben a Székelyföld a székelyeké című kiadvány. A szerző nyugdíjas tanár, egyúttal a Történelmi Magazin főszerkesztője is Sepsiszentgyörgyön és könyvei, folyóiratai a politikai pártoktól, szervezetektől függetlenül: egyetlen célt szolgálnak, a székely nép nemzeti tudatának erősítését, a megmaradás hitének ébresztését.

A folyóiratot főleg az iskolások számára érdemes volna megrendelni, sok tanulságos anyag, fénykép gazdagítja magyar történelmi tudásunkat.

Német Sz.

RÉGI IDŐKRE EMLÉKEZÜNK

Nap mint nap, amikor fényképezőgépet veszünk a kezünkbe, és főként amikor évekkel ezelőtt készült képek kerülnek elő a fiókból, rácsodálkozunk a pillanat megragadásának egy páratlan módjára. A Székaszó egyik előző lapszámában arra hívtuk fel olvasóink figyelmét, hogy ha van birtokukban régi fotó, azt jutassák el a polgármesteri hivatalhoz, ahol digitalizálják őket, így létrejöhét egy gyűjtemény, amiben egy egészen „rég” világ elevenedhet meg. Szép számban gyűltek be fotók, szebbnél szebb, értékesebbnél értékesebb darabok. Arra gondoltunk, hogy márciusi lapszámunktól kezdődően minden lapszámba bemutatunk ezekből a képekből egy kis ízelítőt.

Jelenlegi lapszámunkba egy 1918-ban, Jenőfalván készült képet választottunk. A fénykép a mai Főút mentén készült, és minden bizonnyal egy fonóalákát ábrázol. Mára ez a szokás ebben a formájában teljesen megszűnt, mégis településünk egy tipikus élethelyzetét látjuk. A hagyományos öltözetű asszonyok, a mellettük kuporgó gyermekek, az utcarészlet a székely kapuval és a zsindeyes házzal a valamikori falu szerves részét képezte. Mára talán már csak muzeális érték, egy hagyományos életmód valamikori része, mégis segít felidézni, egy olyan társadalmat, amelyet az elődeink tudtak magukénak.

**A fényképet beküldte Kedves Magdolna,
Jenőfalváról**

Farkas Beáta

*EGY MELLŐZÖTT FORRADALMÁR

Demeter Szilveszter, amikor a diktátor helikopterrel felszállt a magasba, elérkezettnek vélte az időt a cselekvésre. Alighanem itt rendszerváltozás lesz, s ha idejében lépik az ember, akkor a hátralévő életében nem lesz gondja, lesz mit aprítani a demokráciába, a tejbe.

Jóllehet Demeter Szilveszter párttag volt, nem rosszindulatból lépett be a szervezetbe, hanem gyengeségből. Ugyanis bizonyos előnyökre volt kilátás abban az időben, a felesége pedig gyakran mondta neki: Olyan hülye a kinézésed, felvehetnének a pártba, s akkor megpályázhatnánk egy hámoszobást...

Demeter Szilveszter óvatosan, nagy körültekintéssel lépett be a pártba, és remélte, hogy most már a pártbüfében is vásárolhat. A pártbüféből azonban az új párttagsági könyvével együtt úgy kidobták, mint a macskát, mondván, hogy az elvtárs nyugodtan csak vegye ki továbbra is a rációját ott, ahol eddig kivette, mert a pártbüfét nem az ilyen fickóknak találták ki...

Demeter Szilveszter ettől továbbé titokban haragudott a pártbüfére, a nagyképű büfésre, a kommunizmusra, a totalitarizmusra, Ceusescura, Marxra és Sztálinra egyaránt. De ezt nem mutatta ki, hanem magába folytotta, várván, hogy végre eljőjön az az időszak, amikor aztán beverheti a pártbüfé ablakait.

Azon a jeles napon, amikor a diktátor égbe emelkedett, és a pártbüféből is a nagycsoportosok eliszkoltak... Demeter Szilveszter néhány félretett féltéglával bevverte a pártbüfé ablakait, és keresetlen szavakkal fejezte ki magát. Itt volt az alkalom, hogy a tagsági könyvecskéjét ripityára tépje és nagy lángon elégesse a placcon, így állván bosszút azokon, akik beléptették és tulajdonképpen cserbenhagyták őt.

.....
Demeter Szilveszter meglóbálta a karját, és a féltéglát teljes erővel a pártbüfé ablakának vágta, majd a bejárati ajtót is a bakancsa talpával berúgta. Ezután igyekezett az épület előterében maradni, viszont az újabban érkező forradalmárok félrelökték, és felcsörtettek a balkontra. (...) Demeter Szilvesztert, amikor mikrofonközelségbe akart kerülni, visszadobták az erkélyről, pontosan úgy, mint egyszer a

pártbüféből. Közben a tömeg már ellepte a városközpontot, és Demeter Szilveszter bosszúját, forradalmi cselekedetét nem vette figyelembe senki. Mindenki vívta a maga kicsi forradalmát, égetgette a pártkönyvét, a gyertyáját.

Később, amikor már bizonyossá vált, hogy nem jönnek a terroristák, és a forradalom végérvényesen győzött, olyannyira, hogy az egész ország lefeküdhet és aludhat nyugodtan, mert minden rendben – Demeter Szilveszter szemére nem jött álom. Összel számolják a pipéket, forradalom után a hősokeket – emberünk pedig tudta, hogy ha lista készül, az ő neve nemcsak a D betű okán, hanem ébersége miatt is az élre kerülhet. Hiszen ki verte be a pártbüfé ablakait, ha nem ő, mármint

Demeter Szilveszter, aki felismerte a cselekvés pillanatát.

Telefonált bizonyos hivatalokhoz, intézményekhez, hogy a gazemberek adják át a helyüket a tehetségesebbeknek. A helyi lapot is felszólította, hogy vigyázat, mert indulok ötven új újságíróval szétverni a pofákatok...

Demeter Szilveszter végül nem került fel arra a listára, amelyen a nyakonvert és fenéken billentett milicisták neve sorakozott, s akik mint a forradalom hősei, bizonyos privilégiumot élveznek azóta is. Ekkor felháborodott és az illetékesek ajtaján dörömbölt.

- Maguk tudják-e, hogy a pártbüfé ablakait én vertem bé huszonkettedikén délben?

Az illetékes, a hatalom embere elvörösödött és ordítani kezdett:

- Szóval maga volt az, Szilveszter úr! Maga verte be az ablakokat télvíz idején, és még el is dicsekedik vele. Nehogy kiderüljön, hogy az ajtót is maga rúgta bé! És még azt szeretné, hogy felkerüljön a forradalmárok listájára! Akkor lett volna maga forradalmár, kérem, ha két istentelen pofont kapott volna a tapstér közepén! De maga nem átalott törni-zúzni, tetemes károkat, veszteségeket okozva a nemzetgazdaságnak? Magának van-e halvány gőze arról, hogy mennyi most egy négyzetméter ablaküveg? Mi lenne, ha most mi most az egészet megimputálnók?!

Demeter Szilveszter lábujjhegyen osont le a lépcsőn, és elhatározta, még a gondolatát is elfelejti annak, hogy valaha forradalmár volt...

*** Ferencz Imre
Történelmi loárverés
Státus Kiadó
Csíkszereda 2005**

FÜLÖP LÁSZLÓ VICCGYŰJTEMÉNYÉBŐL

TÖRÖTT ABLAK

- Édesanyám, olyant kérdezett ma a tanító bácsi, hogy csak én tudtam rá válaszolni.
- Mit kérdezett?
- Ki törte be az ablakot?

*

A KILENCEDIK
PARANCSOLAT

A kisfiú többek között azt gyónja:

- Más feleségét megkívántam.
- Hogy történt ez? – kérdezi a plébános.
- Tetszik tudni, a mamám gyakran ver engem, a barátom sose kap ki. Ezért én kívántam, hogy bárcsak ő lenne az én mamám.

*

A MOZIJEGY ÉS A SZÉKELY
A székelly bácsi a mozi pénztáránál sorban áll jegyért. Rövid idő múlva

ismét sorba áll, és egy jegyet vásárol. Harmadik alkalommal már a pénztárosnak is feltűnik, és így szól:
- Bácsi, drága, ha csoportnak veszi a jegyet, egyszerre is megvásárolhatja, nem muszáj többször is sorba állnia.
- Veszi az ördög csoportnak, én magamnak veszem, de egy hülye itt áll az ajtóban, és eltépi.

SEGÍTENEK A HÁZIASSZONYOKNAK

A Hargita Népe Kiadója újabb melléklettel örvendezteti meg olvasóit. Ezúttal a háziasszonyoknak nyújt betekintést a székely konyha rejtelseibe, megkönnyítve dolgaikat a naponta előállított ételek megválasztásában.

Amint azt Jánossy Alíz főszerkesztő a kiadvány ez év februári, első számában írja, „... a Székely Konyha nevű, minden hónap harmadik keddjén megjelenő kiadványunk elsősorban azoknak szól, akiknek szívügye, hogy nap mint nap friss étel kerüljön a család asztalára. Vagyis a családanyáknak, nagymamáknak akarunk újabb ötletekkel szolgálni, vagy pusztán eszükbe juttatni egy-egy olyan étel receptjét, ami valami okból kimaradt a család menüsorából.” A melléklet munkatársai felvállalták a régi receptek felkutatását, de a mostanság divatos konyhai érdekességeket is szívesen megismertetik a háziasszonyokkal. Ugyanakkor ételféleségeket ajánlanak majd a különféle ünnepek alkalmával készíthető menühöz, de a vegetáriánusok számára is lesz lehetőség tanulni az itt közölt receptekből. (NSZ)

MIT FŐZZÜNK BÖJT IDEJÉN?

Gombafasírt

Hozzávalók: 50 dkg főtt gomba, 3 főtt krumplics, 1 hagyma, 6 gerezd fokhagyma, só, bors, paprika, 3 kanál liszt, olaj a sütéshez, petrezselyem, (1 tojás).

Dinszteljük üvegesre az apróra vágott hagymát. A gombát vágjuk kicsi apró kockákra, esetleg géppel törjük össze, adjuk hozzá a héjában főtt és még melegen összetört, de már kihűlt krumplicsot, fűszerezük ízlés szerint sóval, borssal, paprikával, fokhagymával, majd adjuk hozzá a lisztet, a hagymát és a petrezselyemzöldet. Kézzel gyúrjuk masszává, majd nedves kézzel formáljuk lapos labdacsokká. Panírozhatjuk zsemlemorzsába vagy darált dióba, majd bő olajban süssük ki.

ÉRDEKES MEGÁLLAPÍTÁS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	F	10	11	K
12										13		
14			15					16	17			
18		19		20				21		22		
23			24		25			26		27		
28				29		30			31		32	33
		34			35		36			37		
38	39		40			41		42			43	
44		45		46			47		48			
49			50		51			52		53		
54				55		56			57		58	
59				60	61					62		
A			O									

A fősorokban Székely Bertalan gondolata olvasható.

VÍZSZINTES:

1. A gondolat első része. 12. E-vitamin. 13. A tetejére. 14. Teremfalak! 15. Színültig. 16. Reding...; kártyafigura. 18. Vörös (ném.). 20. Svájci kantont. 22. Júda fia. 23. A Saône latin neve. 25. Kamasz fiú. 27. Becézett Etelka. 28. Ilyen szék is van. 30. Iráni eredetű, lovas nomád nép. 32. Kakaószemek! 34. Éva párja. 36. Kazah tó. 38. Szigetlakó nép. 40. A katód párja. 42. Sepsiszentgyörgyi focicsapat volt. 44. ...crucis, a gyötrelm útja. 46. Vörösmarty eposza. 48. Germán mitológiai alak. 49. Angol területmérték. 51. ...Tasman; Új-Zéland felfedezője. 53. Becézett Erika. 54. Helység Kiskunhalas közelében. 56. Grúz férfinév. 58. Határrag. 59. ...Hafun; szomáli fok. 60. Lagerkvist regénye.

FÜGGŐLEGES:

1. Vonzó, tetszést keltő. 2. Magyar

fociedző (Imre). 3. Kissé likas! 4. Angol tagadás. 5. ...pilsen; török sörmárka. 6. Magyar operaénekes (György). 7. Olasz kisváros a francia határ közelében. 8. Ugyanott (röv.). 9. Római 551. 10. Angol Irén. 11. ...refero; Elmondom amit hallottam. 17. Békeparadicsom. 19. Scarlett O'Hara birtoka. 21. ...voltam (Petőfi Sándor). 24. Kerkradei focicsapat. 26. Ilyen rendelet az ukáz. 29. Mens... in corpore sano; Ép testben, ép lélek. 31. Az Amerikai Egyesült Államok úrkutatási hivatala. 33. Hozzátapad. 35. A kincskereső kisködmön írója (Ferenc). 37. ... Lupino; filmrendező. 39. Nagy lárma. 41. Madarász Viktor festménye. 43. ... Tolo; olasz színésznő. 45. Kéznel levő hossz mérték. 47. A Jupiter egyik holdja. 49. A gondolat befejező része. 50. Bemenet! 52. Francia költőnő (Louise). 55. Angolna (ném.). 57. Verscsengő. 61. Masnidarab! 62. Félholt!

A lapszám megjelenését támogatta Karcfalva Község Helyi Tanácsa, a karcfalvi "Larix" Közbirtokosság, valamint a jenőfalvi "Tercs" Közbirtokosság.

SZÉKASZÓ

Szerkesztők:
Szócs László
Németh Szilveszter
Számítógépes tördelés: Szócs László
A nyomdai munkálatok az Alutus Rt. nyomdában készültek